

İNFAZ HÂKİMLİĞİ EL KİTABI

Council of Europe
Conseil de l'Europe

European Union
Union européenne

Council of Europe
Conseil de l'Europe

European Union
Union europ enne

Avrupa Konseyi/ Avrupa Birliği Ortak Programı "Türkiye'de Model Cezaevi Uygulamalarının Yaygınlaştırılması ve Cezaevi Reformunun Desteklenmesi Projesi" kapsamında basılmıştır.

*Avrupa Konseyi
İnsan Hakları ve Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü
İşbirliği Müdürlüğü
Hukuk ve İnsan Hakları Kapasite Geliştirme Dairesi
Cezaevleri ve Polis Birimi
F-67075 Strasbourg Cedex, Fransa*

Bu kitapta yer alan değerlendirmeler, yazarların kişisel fikirleridir. Söz konusu değerlendirmelerden, bu değerlendirmelerde sözü edilen hukuki belgeler üzerinde Avrupa Konseyi'ne veya Avrupa Birliği'ne  ye devletlerin yönetimlerini, Avrupa Konseyi'nin veya Avrupa Birliği'nin yasal organlarını ya da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ni veya Avrupa Konseyi'nin uluslar arası sözleşmelerine dayanılarak tesis edilmiş herhangi bir kurumu bağlayıcı nitelikte resmi yorumlar yapıldığı anlamı çıkarılmamalıdır.

2011, Ankara

Baskı

ŐEN MATBAA

 zveren Sk. No: 25/A-B Demirtepe - ANKARA
Tel&Fax: 0.312 229 64 54 • www.senmatbaa.com

Ö N S Ö Z

Son yıllarda gerçekleştirilen reform çalışmaları sonucunda, ceza infaz kurumları açısından bazı yasal düzenlemeler yapılmış ve bunlar arasında “İnfaz Hâkimliği” kurumu da yer almıştır. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu, 16.05.2001 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilmiş ve 23.05.2001 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Suç işleyenlerin cezalarının yerine getirildiği ve tutuklama tedbirlerinin uygulandığı yerler olan ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin başta Anayasa olmak üzere kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelere, ayrıca Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere uygun olarak yürütülmesi, hükümlü ve tutukluların daha sonra toplum hayatına uyum göstermeleri bakımından büyük önem taşımaktadır. Bunu sağlayabilmek için de, ceza infaz kurumunda hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler ve faaliyetlerin denetlenebilir olması gerekir. Bu denetimin idarî, sivil toplum, parlamento ve uluslararası alanda gerçekleştirilenlerin yanında yargısal alanda da yapılabilir olması gerekir.

Çağdaş infaz anlayışında, hükümlülere tanınan hakların başında “şikâyet hakkı” gelmektedir. Bu hak, yargı organlarına başvurma yetkisini de içermekte olup, üyesi bulunduğumuz Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi’nde yapılan çalışmalar çerçevesinde insan hak ve özgürlükleri konusunda hükümlü ve tutukluların yararlanacakları hak ve yetkiler arasında belirtilmiştir.

Anayasa’nın 17’nci maddesinde “Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz”, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannameyi ile Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesinde de “Hiç kimsenin zulüm ve işkenceye maruz bırakılmayacağı ve hiç kimseye insanlık dışı ve alçaltıcı davranışta bulunulmayacağı ve ceza verilemeyeceği” ifade edilmiştir.

Bu ilkelerin uygulamaya aktarılması ve gerçekleştirilmesinin sağlanması amacıyla ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların, bu kurumlarda buldukları sürece, haklarında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik şikâyetleri incelemek

ve karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere infaz hâkimlikleri kurulmuştur. Böylece hükümlü ve tutuklular hakkında ceza infaz kurumu idarelerince yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere karşı infaz hâkimliğine şikâyet yoluyla başvuruda bulunma olanağı tanınarak, infaz veya tutukluluk sırasında yapılan işlem veya faaliyetler üzerinde yargı denetimi getirilmiş, hükümlü ve tutuklu haklarının Anayasa ve uluslararası normlara uygun olarak korunması ve geliştirilmesi imkanı sağlanmıştır.

Bu El Kitabı, infaz hâkimlerimizin, görevlerini ulusal ve uluslararası standartlara uygun ve etkin bir şekilde yerine getirmelerinde yardımcı olacak bilgi ve rehberliği sağlamak amacıyla, infaz hâkimlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlarla ilgili bilgiler ve konu hakkında yayınlanmış akademik ve meslekî yazıların değerlendirilmesi sonucunda hazırlanmış bulunmaktadır. İnfaz hâkimliği kurumunun geldiği nokta ile uygulamadaki durumu görebilmek bakımından, önemli bazı istatistik verilere de kitapta yer verilmiştir. Ayrıca, daima el altında olması gereken ilgili mevzuat da kitaba eklenmiştir.

İnfaz hâkimlerimizin görevlerini yerine getirmeleri sırasında onlara yardımcı olacak, uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesinde yol gösterecek ve hizmette verimliliği arttıracak olan bu El Kitabı'nın hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarımızı kutlar, çağdaş ve şeffaf ceza infaz anlayışının Türk Adalet Sistemine yerleşmesine katkı sağlaması ümidiyle kitabın tüm infaz hâkimliklerine faydalı olmasını dileriz.

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM	7
1. GİRİŞ	7
1.1. İnfaz Hâkimliği Kavramı ve Amacı	7
1.2. İnfaz Hâkimliği Kurumunun Tarihçesi ve Gelişimi	8
1.3. İnfaz Hâkimliklerinin Kurulma Nedeni	9
1.4. İnfaz Hâkimliğine İlişkin Mevzuat.....	11
2. İNFAZ HÂKİMLİKLERİNİN KURULUŞU, YAPISI VE GÖREVLERİ	11
2.1. İnfaz Hâkimliklerinin Kuruluşu ve Yetki Alanı	11
2.2. İnfaz Hâkimliğine Atanma	13
2.3. İnfaz Hâkimliğine Atanma	13
3. İNFAZ HÂKİMLİĞİNE ŞİKÂYET VE USULÜ	14
3.1. Şikâyet Yoluna Başvurulabilecek İşlem ve Faaliyetler	14
3.2. İnfaz Hâkimliğine Şikâyet Süresi ve Usulü.....	15
3.3. Şikâyet Yoluna Başvurabilecek Kişiler	15
3.4. Şikâyet Yoluna Başvurulmasının İşlem veya Faaliyetin Yerine Getirilmesine Etkisi	16
3.5. Şikâyet Üzerine İnfaz Hâkimliğince Verilebilecek Kararlar.....	16
3.6. Uygulamadaki Şikâyet Türü Örnekleri	17
4. İNFAZ HÂKİMLİĞİNİN KARARINA KARŞI İTİRAZ	23

İKİNCİ BÖLÜM.....	25
CEZA İNFAZ KURUMLARINDA DİSİPLİN	25
1. HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULAR HAKKINDA VERİLECEK DİSİPLİN CEZALARI VE DİSİPLİN TEDBİRLERİ	25
1.1. Yetişkin Hükümlü-Tutuklulara Verilebilecek Disiplin Cezaları	25
1.2. Çocuk Hükümlü-Tutuklulara Verilebilecek Disiplin Tedbirleri	25
1.3. Çocuk Hükümlü-Tutuklulara Verilebilecek Disiplin Cezaları	26
1.4. Disiplin Cezası Gerektiren Eylemler	27
2. DİSİPLİN SORUŞTURMASI	40
3. DİSİPLİN CEZALARININ İNFAZI.....	41
4. DİSİPLİN CEZALARININ KALDIRILMASI	41
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	45
CEZA İNFAZ KURUMLARININ ÇEŞİTLERİ.....	45
1- Kapalı ceza infaz kurumları	45
2- Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları	52
3- Kadın kapalı ceza infaz kurumları	54
4- Çocuk kapalı ceza infaz kurumları.....	54
5- Gençlik kapalı ceza infaz kurumları.....	55
6- Gözlem ve sınıflandırma merkezleri.....	55
7-Açık ceza infaz kurumları	56
8-Çocuk eğitimevleri	56
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	57
İNFAZ HÂKİMLİKLERİYLE İLGİLİ İSTATİSTİKLER	57
İNFAZ HÂKİMLİĞİ KANUNU.....	67

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu kitabın temel amacı, infaz hâkimlerinin, görevlerini ulusal ve uluslararası standartlara uygun ve etkin bir şekilde yerine getirmele-
rinde yardımcı olacak bilgi ve rehberliği sağlamaktır.

Kitap, bugüne kadar Bakanlığımıza ulaşmış, infaz hâkimlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlarla ilgili bilgiler ve konu hakkında yayınlanmış akademik ve meslekî yazıların değerlendirilmesi sonucunda hazırlanmıştır.

1.1. İnfaz Hâkimliği Kavramı ve Amacı

İnfaz hâkimliği en genel anlamıyla ceza hukukunda yer alan tüm cezaların ve güvenlik önlemlerinin infazı ile ilgili hâkimlik kurumu olarak düşünülebilir. Ancak kurumun ortaya çıkışı ve yasal düzenlemeler dikkate alındığında infaz hâkimliği kurumunun tamamıyla özgürlüğü bağlayıcı cezaların infazı ile ilgili bir kurum olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Nitekim bu kurumun yer aldığı hukuk sistemlerinde durum böyledir. Bunun nedenini tahmin etmek de güç sayılmaz, zira kişilerin bir takım özgürlüklerini önemli ölçüde kısıtlayan özgürlüğü bağlayıcı cezaların dışında kişilerin temel haklarını doğrudan etkileyen ceza türü yoktur.

Teorik olarak bütün cezaların, ancak uygulama açısından özgürlüğü bağlayıcı cezaların ve tutuklama kararının infazı ile ilgili uyuşmazlıkları çözme konusunda yasal olarak yetkilendirilmiş kuruma infaz hâkimliği kurumu denir.

Özgürlüğü bağlayıcı cezaların başlıca özelliği hükümlülerin anayasalarda yer alan ve en temel hakları olan kişi özgürlüğünü kısıtlamalarıdır. Bu tür cezalar kişilerin sadece kişisel özgürlüklerini

kısıtlamakla da kalmazlar. Bunların yanında bazı hak yoksunluklarına da yol açarlar. İşte bu hak yoksunlukları ile cezanın infazından kaynaklanan uyumsuzlukları çözerek infazın hükümlünün kişiliğine uydurulmasını sağlamak ve böylece insanca infaz biçiminin uygulanmasını sağlamak infaz hâkimliği kurumunun amacını oluşturur. Bu kurumun bir diğer amacı ise, hükümlünün yeniden sosyalleştirilmesi ile infaz kurumu içi ile dışındaki yaşamı arasındaki dengenin düzgün biçimde kurulmasını gözeterek bu kişinin hem toplumdaki uzaklaşmamasını hem de salıverilme sonrası yaşamında iyi bir vatandaş olmasını sağlamaktır.

1.2. İnfaz Hâkimliği Kurumunun Tarihçesi ve Gelişimi

İnfaz hâkimliği kurumu, hâkimin infaza katılması düşüncesinin ilk kez ortaya atıldığı 1937 tarihli Uluslararası Ceza Hukuku Kongresinde cezaların infazının sürekli olarak denetim ve gözetim altında bulundurulması düşüncesinden hareketle oluşturulmuş bir kurumdur. 30.8.1955 tarihinde toplanan Suçun Önlenmesi ve Suçluların İslahı Birleşmiş Milletler Birinci Kongresinde “Hükümlülerin İslahı İçin Asgarî Standart Kurallar” kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler bünyesinde gerçekleştirilen “Medenî ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme”nin 10 uncu maddesinde özgürlüklerinden yoksun bırakılan herkese insanca ve doğuştan sahip olduğu onuruna saygı gösterilerek davranılacağı, infaz sisteminin asıl hedefinin mahkûmların ıslahı ve topluma yeniden kazandırılması olacağı kuralına yer verilmiştir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesince de hükümlülerin haklarına ilişkin birçok karar ve tavsiye kabul edilmiştir. Yani buradan da anlaşılacağı üzere geçmişte çok uzaklarda olmayan, ancak infaz aşamasında yaşanan sorunlar dikkate alındığında çok gerekli olduğu konusunda duraksama da olmayan bir kurumdur.

Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde, mevzuatımızı Birlik müktesebatına uygun hale getirme çalışmaları doğrultusunda gerçekleştirilen reform çalışmaları sonucunda, cezaevleri açısından

bazı yasal düzenlemeler yapılmış ve bunlar arasında infaz hâkimliği kurumu da yer almıştır. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu, 16.05.2001 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmiş ve 23.05.2001 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

1.3. İnfaz Hâkimliklerinin Kurulma Nedeni

Ceza infaz kurumları ve tutukevleri, suç işleyenlerin cezalarının yerine getirildiği ve tutuklama tedbirlerinin uygulandığı kurumlardır. Bu kurumların yönetiminin hukuka uygun olarak yürütülmesi esastır. Dışa karşı kısmen kapalı konumda bulunan bu kurumlardaki hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin başta Anayasa olmak üzere kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelere, ayrıca Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere uygun olarak yürütülmesi, hükümlü ve tutukluların daha sonra toplum hayatına uyum göstermeleri bakımından büyük önem taşımaktadır. Çağdaş infaz anlayışında, hükümlülerin cezalarını çektikleri sırada kurum idaresince kendilerine karşı insanlık onuruna yaraşır şekilde davranılması ve kendilerinin topluma yararlı bireyler olarak geri gönderilmesi düşüncesi vardır. Hükümlülere tanınan hakların başında “şikâyet hakkı” gelmektedir. Bu hak, yargı organlarına başvurma yetkisini de içermektedir. Nitekim üyesi bulunduğumuz Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyinde yapılan çalışmalar çerçevesinde insan hak ve özgürlükleri konusunda hükümlü ve tutukluların yararlanacakları hak ve yetkiler de belirtilmiştir.

Anayasanın 17'nci maddesine göre “Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz”. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesinde, hiç kimsenin zulüm ve işkenceye maruz bırakılmayacağı ve hiç kimseye insanlık dışı ve alçaltıcı davranışta bulunulamayacağı ve ceza verilemeyeceği ilkeleri yer almaktadır. 30.8.1955 tarihinde toplanan Suçun Önlenmesi ve Suçluların Islahı

Birleşmiş Milletler 1 inci Kongresinde “Hükümlülerin İslahı İçin Asgarî Standart Kurallar” kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler bünyesinde gerçekleştirilen “Medenî ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme”nin 10 uncu maddesinde özgürlüklerinden yoksun bırakılan herkese insanca ve doğuştan sahip olduğu onuruna saygı gösterilerek davranılacağı, infaz sisteminin asıl hedefinin mahkûmların ıslahı ve topluma yeniden kazandırılması olacağı kuralına yer verilmiştir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesince de hükümlülerin haklarına ilişkin birçok karar ve tavsiye kabul edilmiştir.

Yukarıda açıklanan ilkelerin uygulamaya aktarılması ve gerçekleştirilmesinin sağlanması amacıyla ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların, bu kurumlarda buldukları sürece, haklarında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere, Adalet Bakanlığınca Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak, yargı çevresinde ceza infaz kurumu ve tutukevi bulunan ağır ceza mahkemeleri ile coğrafi durum ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak ilçe asliye ceza mahkemeleri nezdinde infaz hâkimliklerinin kurulacağı öngörülmüştür. Bu hâkimliklerin yetki alanının kurulduğu yer ağır ceza veya asliye ceza mahkemesinin yargı çevresiyle sınırlı olduğu belirtilmiştir.

Bu çerçeve içinde hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları, giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları, cezaların infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, açık cezaevine ayrılmaları, disiplin tedbirleri ve cezaları, izin, sevk, nakil gibi kurum idaresince yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere karşı infaz hâkimliğine şikâyet yoluyla başvuruda bulunma olanağı tanınarak, infaz veya

tutukluluk sırasında yapılan işlem veya faaliyetler üzerinde yargı denetimi getirilmiştir. Böylelikle hükümlü ve tutuklu haklarının Anayasa ve uluslararası normlara uygun olarak korunması ve geliştirilmesi sağlanmış olacaktır.

1.4. İnfaz Hâkimliğine İlişkin Mevzuat

Mevzuatımızda, infaz hâkimliği kurumunu düzenleyen tek düzenleme olan 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu, 16.05.2001 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilmiş ve 23.05.2001 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. O tarihten bu yana İnfaz Hâkimliği Kanunu'nda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

2. İNFAZ HÂKİMLİKLERİNİN KURULUŞU, YAPISI VE GÖREVLERİ

2.1. İnfaz Hâkimliklerinin Kuruluşu ve Yetki Alanı

4675 sayılı Kanunun 2'nci maddesi uyarınca infaz hâkimlikleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü üzerine, Adalet Bakanlığınca yargı çevresinde ceza infaz kurumu ve tutukevi bulunan ağır ceza mahkemesi ve coğrafi durum ve iş yoğunluğu gözetilerek yargı çevresinde ceza infaz kurumu veya tutukevi bulunan ilçe asliye ceza mahkemesi nezdinde kurulur. Bir yerde birden fazla infaz hâkimliği kurulan yerlerde hâkimlikler numaralandırılır.

31 Mayıs 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanlığınca 28.05.2001 tarih ve 825 sayılı kararı ile:

“ a) Adana, Adıyaman, Afyon, Ağrı, Akhisar, Aksaray, Akşehir, Alanya, Alaşehir, Amasya, Elmadağ, Antalya, Ardahan, Artvin, Aydın, Bafra, Balıkesir, Bandırma, Bartın, Batman, Bergama, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Boğazlıyan, Bolu, Bolvadin, Boyabat, Burdur, Burhaniye,

Ceyhan, Çanakkale, Çankırı, Çarşamba, Çorum, Denizli, Develi, Dinar, Diyarbakır, Doğubeyazıt, Düzce, Elazığ, Elbistan, Elmalı, Erciş, Ereğli(Konya), Ermenek, Erzincan, Fethiye, Gaziantep, Gebze, Giresun, Gümüşhane, Gürün, Hakkâri, Hatay, Hınıs, Iğdır, Isparta, İnebolu, İskenderun, Kahramanmaraş, Karabük, Karaman, Kars, Kartal, Karşıyaka, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Keskin, Kırklareli, Kırşehir, Kilis, Kocaeli, Konya, Kozan, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Midyat, Muğla, Muş, Nazilli, Nevşehir, Niğde, Oltu, Ordu, Osmaniye, Ödemiş, Rize, Sakarya, Salihli, Samsun, Sandıklı, Seydişehir, Siirt, Silifke, Sinop, Sivas, Siverek, Sungurlu, Şanlıurfa, Şebinkarahisar, Şırnak, Tavşanlı, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Tunceli, Uşak, Ünye, Üsküdar, Van, Vezirköprü, Yalova, Yalvaç, Yozgat, Zile ve Zonguldak'ta, 1 infaz hâkimliği,

b) Ankara, Bakırköy, Bursa, Edirne, Erzurum, Eskişehir, Eyüp, İzmir ve Tarsus'ta, 2 infaz hâkimliği kurulmasının uygun olduğuna,”

şeklinde karar verilerek 140 infaz hâkimliği kurulmuştur.

Özel kanunlarına göre kurulmuş olan ihtisas mahkemelerinin yargı alanlarının yeniden belirlenmesi ile ihtisas mahkemesi kurulmayan yerlerde bu mahkemelerin görev alanına giren iş ve davalara hangi mahkemenin bakması gerektiği hususlarında; Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun 24.03.2005 tarih ve 188 sayılı kararı ile:

“a) İnfaz hâkimliği kurulup faaliyete geçen yerlerde bu hâkimliklerde,

b) İnfaz hâkimlikleri kurulmuş olup ta faaliyete geçirilmeyen yerler ile hiç kurulmamış olan yerlerdeki asliye ceza hâkimlerinin, asliye ceza mahkemesine ½ oranında bakılması halinde bu hâkimlerden kıdemli olanının, iki veya daha fazla asliye ceza mahkemesi bulunan yerlerde, son numaralı asliye ceza hâkiminin,

c) İki infaz hâkimliği kurulmuş ve fakat faaliyete geçirilmemiş olan yerlerde ise, son iki asliye ceza hâkiminin mevcut yetkilerine ilâveten infaz hâkimliğine de bakmak üzere yetkilendirilmesine,

d) Görevlendirmenin 28.05.2001 tarihi itibarıyla faaliyette bulunan mahkemelere göre yapılmasına, daha sonra kurulacak mahkemelerin dikkate alınmamasına”

şeklinde karar verilmiştir.

2.2. İnfaz Hâkimliğine Atanma

İnfaz hâkimliğine, atanacakları bölge veya bir alt bölgeye hak kazanmış adli yargı hâkimleri veya Cumhuriyet savcıları arasından atama yapılır veya infaz hâkimliğinin kurulu bulunduğu yerdeki hâkimlerden birisine infaz hâkimliği yetkisi verilebilir.(4675 sayılı Kanun madde 3/1)

2.3. İnfaz Hâkimlerinin Görevleri

4675 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine göre infaz hâkimlerinin görevleri şunlardır:

1.Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

2.Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, tüzük veya yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

4. Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa şikâyet niteliğindeki konular hakkında karar vermek.

5. Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Yani infaz hâkimliği, hükümlü ve tutukluların cezaevine girmelerinden tahliye olmalarına kadar geçen süreçte idare ile olan her türlü ilişkilerinde karşılaştıkları işlem, faaliyet, disiplin ceza ve tedbirlerine karşı şikâyeti çözümleyen mercii olarak görülebilir.

3. İNFAZ HÂKİMLİĞİNE ŞİKÂYET VE USULÜ

3.1. Şikâyet Yoluna Başvurulabilecek İşlem ve Faaliyetler

İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4'üncü maddesi gereğince:

a) Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri; çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlerine karşı,

b) Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tabi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri, tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlerine karşı,

c) Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ile verilen disiplin cezalarının kanun, tüzük veya yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu iddiasıyla,

d) Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporlarda belirtilen şikâyetler konusunda, infaz hâkimliğine şikâyette bulunulabilir.

3.2. İnfaz Hâkimliğine Şikâyet Süresi ve Usulü

Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu gerekçesiyle bu işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren on beş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir (İHK md.5/1). 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanunun 47/6 maddesine göre disiplin cezalarında bu süre tebligat ile başlar. Bu süre hak düşürücü süredir.

Şikâyet, dilekçe ile doğrudan doğruya infaz hâkimliğine yapılabileceği gibi Cumhuriyet başsavcılığı veya ceza infaz kurumu müdürlüğü aracılığıyla da yapılabilir, infaz hâkimliği dışında yapılan başvurular hemen ve en geç üç gün içinde infaz hâkimliğine gönderilir. Sözlü yapılan şikâyet, tutanağa bağlanır ve bir sureti başvurana verilir (İHK md.5/2)

3.3. Şikâyet Yoluna Başvurabilecek Kişiler

Şikâyet yoluna, kendisi ile ilgili olmak kaydıyla hükümlü veya tutuklu ya da eşin, anası, babası, ayırt etme gücüne sahip çocuğu veya kardeşi, müdafii, kanuni temsilcisi veya ceza infaz kurumu ve tutukevi izleme kurulu başvurabilir (İHK md.5/3)

3.4. Şikâyet Yoluna Başvurulmasının İşlem veya Faaliyetin Yerine Getirilmesine Etkisi

Şikâyet yoluna başvurulması, yapılan işlem veya faaliyetin yerine getirilmesini durdurmaz. Ancak, infaz hâkimi giderilmesi güç veya imkânsız sonuçların doğması ve işlem veya faaliyetin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda işlem veya faaliyetin ertelenmesine veya durdurulmasına karar verebilir.(İHK md.5/4)

Bu husus disiplin cezalarının infazı ile karıştırılmamalıdır. “İşlem ve faaliyet” deyimi disiplin ceza ve tedbirlerini kapsamaz. Nitekim 5275 sayılı Kanun’un 4/3 maddesinde işlem ve faaliyet yerine disiplin ceza veya tedbirinden bahsetmektedir. Bu itibarla, disiplin cezasının şikâyet süreci bitip kesinleşmeden infaz edilmemesi gerekir. Bu nedenle disiplin cezalarında erteleme ve durdurma söz konusu değildir. Tek istisnası, hücre cezalarında infazdan önce hekim muayenesi ile cezaya katlanılamayacak ise infaz sonraya bırakılır ve hekimin belirleyeceği aralıklarla infaz edilir. Koşullu salıverme tarihine kadar hükümlü iyileşmez ise hücreye konulma cezası infaz edilmez; yerine bir alt ceza olan ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası iki katı süreyle uygulanır.(5275 sayılı kanun madde 48/3-c).

3.5. Şikâyet Üzerine İnfaz Hâkimliğince Verilebilecek Kararlar

4675 sayılı Kanunun 6’ncı maddesinde belirtilmiştir. Buna göre;

- a) Şikâyet, yukarıda belirtilen 15 veya 30 günlük sürelerden sonra yapılırsa,
- b) İnfaz hâkimliğinin görev ve yetki alanı dışında kalan bir işlem veya faaliyete karşı yapılırsa,

c) Başvuru hakkı olmayan kimselerce yapılmışsa,

Başvuru dilekçesi esasa girmeden reddedilir. Şikâyet başvurusu başka bir yargı merciinin görevi içerisinde ise merciide hata nedeniyle görevli mercie gönderilir.(Görevsizlik kararı), (Yargıtay 10'ncu Ceza Dairesinin 12.03.2007 tarih ve 2007/3622-2776 esas ve karar sayılı örnek ilamı).

Şikâyet başvurusu üzerine infaz hâkimi, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karar verir. Gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında resen araştırma yapabilir. İlgililerden bilgi ve belge isteyebilir. Ayrıca ceza infaz kurumu ve tutukevi ile ilgili Cumhuriyet savcısının da yazılı görüşünü alır. (İHK md.6/2)

İnfaz hâkimi, yaptığı inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine, yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir.(İHK md.6/3)

İnfaz hâkimi bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde 5271 sayılı CMK hükümlerine göre inceleme ve işlemlerini yürütür ve kararını verir.

3.6. Uygulamadaki Şikâyet Türü Örnekleri

3.6.1. Disiplin Cezasına Karşı Şikâyet Türü Örnekleri

- Açık cezaevinden kapalı ceza infaz kurumuna disiplin nedeniyle iade edilme şikâyeti,
- Açlık grevi nedeniyle kültürel ve spor etkinliğinden men cezasına şikâyet,
- Arama işlemine şiddetle karşı çıkılması üzerine verilen hücre cezasına şikâyet,

- Disiplin cezasının infazının durdurulması ve kaldırılması talepleri,
- Herhangi bir şeyi protesto amacıyla veya idareye karşı toplu olarak sessiz direnişte bulunmak. eyleminden verilen haberleşme ve iletişimden men cezasına karşı şikâyet,
- Kurum görevlilerine karşı uygunsuz söz sarf etmek veya davranışta bulunmak eyleminden verilen kurumun kültürel ve spor etkinliklerine katılmaktan yoksun bırakılması cezasına şikâyet,
- Alkol almak nedeniyle verilen hücre cezasına karşı şikâyet,
- İş alet ve gereçlerini kasten bozmak, başkalarının ciddiyetle çalışmasını engellemek eyleminden verilen ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma cezasına şikâyet,
- Kurum tesislerine, araç ve gereçlerine zarar vermek eyleminden verilen hücre cezasına karşı şikâyet,
- Firar nedeniyle verilen hücre cezasına karşı şikâyet,
- İzinden geç gelme nedeniyle verilen hücre cezasına karşı şikâyet,
- Görevlilere hakaret ve tehdit nedeniyle verilen hücre cezasına karşı şikâyet,
- Devletin kurumlarını küçük düşürme, toplu sessiz direniş eyleminden dolayı verilen haberleşme ve iletişimden men disiplin cezasına karşı şikâyet,
- Slogan atma eyleminden dolayı verilen haberleşme araçlarından yoksun bırakma cezasına şikâyet,
- Gereksiz marş söylemek ve slogan atmak eyleminden dolayı (ve

daha önce hakkında disiplin cezasının kaldırılma tarihinden önce bu eylemde bulunduğundan bir üst disiplin işlemi uygulanması) verilen ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezasına şikâyet,

- Kuruma, kurum görevlilerine veya hükümlü ve tutuklulara ait şeyleri çalmak veya bunlara kasten zarar vermek eyleminden verilen hücre cezasına şikâyet,
- Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak eyleminden verilen ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezasına karşı şikâyet,
- Bıçak yapmak ve bulundurmamak eyleminden verilen hücre cezasına şikâyet,
- Olumsuz davranışa yönelik gruplaşmaya neden olmak, bu amaca yönelik gruba katılmak eyleminden dolayı (ve daha önce hakkında disiplin cezasının kaldırılma tarihinden önce bu eylemde bulunduğundan bir üst disiplin işlemi uygulanması) verilen haberleşme ve iletişimden men disiplin cezasına şikâyet,
- Sevke, nakle veya bunlarla ilgili olarak alınacak tedbirlere karşı çıkmak. Eyleminden verilen ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezasına şikâyet,
- Kurum görevlilerine karşı uygunsuz söz sarf etmek veya davranışta bulunmak eyleminden verilen kurumun kültürel ve spor etkinliklerine katılmaktan yoksun bırakılması cezasına şikâyet,
- Hükümlü ve tutukluları kasten yaralamak eyleminden verilen hücre cezasına şikâyet,
- Herhangi bir şeyi protesto amacıyla veya idareye karşı toplu olarak sessiz direnişte bulunmak eyleminden dolayı verilen haberleşme

veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezasına şikâyet,

- Cep telefonu bulundurmaktan verilen hücre cezasına karşı şikâyet,
- Kaçak elektrik kullanmaktan verilen hücre cezasına şikâyet,
- Hükümlü kimliğini yanında bulundurmamaktan verilen kınama cezasına şikâyet,
- Gereksiz gürültü yapmaktan verilen kınama cezasına şikâyet,
- Firara teşebbüsten verilen hücre cezasına şikâyet,
- -Disiplin cezasının geç infaz edilmesi nedeniyle koşullu salıvermenin geç belirlenmesi şikâyeti,

3.6.2. Disiplin Cezası Dışındaki Şikâyetler

- Başlangıçta verilmeyen üç kişilik ziyaretçi listesinin yeniden kabul edilmemesi şikâyeti,
- Sakıncalı dergi ve kitapların içeriye verilmediği şikâyeti,
- Yakınları ile ziyaretin engellenmesi şikâyeti,
- Açık görüş yaptırmama şikâyeti,
- Avukat ile görüş sınırı şikâyeti,
- Avukat ile görüş yaptırmama şikâyeti,
- Avukat ile telefon görüşmesinin kayda alınması şikâyeti,
- Avukat ile telefon görüşmesi yaptırılmaması şikâyeti,

- -Avukata gönderilen mektubun iletilmemesi şikâyeti,
- Cezaevi görevlilerine karşı keyfi uygulama şikâyet,
- Oda değişikliği şikâyeti,
- Kantinden eksik gönderilen eşya şikâyeti,
- Ailesine telefon ettirilmeme şikâyeti,
- Sosyal faaliyetlerden yeterince yararlandırılmama şikâyeti,
- Çarşaf ve nevresim değiştirmeme şikâyeti,
- Dışarıdan gönderilen hediyelerin verilmemesi şikâyeti,
- Sakıncalı mektupların verilmemesi – gönderilmemesi şikâyeti,
- Fotoğraf albümü şikâyeti,
- Ziyaretçi ile görüşme hakkının kısıtlanması şikâyeti,
- Kantinde gıda ve ihtiyaç maddelerinin bulundurulmaması şikâyeti,
- Karar tebliğ edilmemesi şikâyeti,
- Kelepçe şikâyeti,
- Kürtçe mektup gönderilmemesi-alınmaması şikâyeti,
- Lehe –aleyhe yasa uygulaması şikâyeti,
- Cezadan mahsup şikâyeti,
- Müddetnameye ilişkin şikâyetler,

- Nakil isteminin reddi şikâyeti,
- Odada TV, elektrikli ısıtıcı bulundurma taleplerinin reddi şikâyeti,
- Sağlık nedeniyle infazın durdurulması şikâyeti,
- Sağlık, muayene, tedavi şikâyeti,
- Sakıncalı karikatürlerin gönderilmemesi şikâyeti,
- Sıcak – soğuk su verilmemesi şikâyeti,
- Üst arama işlemine şikâyet,
- -Yemek (azlığı-çeşitleri-kalitesi) şikâyeti,
- Atölye – boya – yapıştırıcı maddeleri verilmemesi şikâyeti,
- Ziyaretçinin görüşme yasağı şikâyeti,
- Ziyaretçinin eşyası şikâyeti,
- Giysi şikâyeti,
- Gazeteciye mektubun gönderilmemesi şikâyeti,
- Hükümlünün yakınları ile görüş yaptırılmaması şikâyeti,
- İlaç bedeli şikâyeti,
- İzin verilmemesi şikâyeti,
- Kapalı cezaevinden açık cezaevine geçme isteğinin reddi şikâyeti,
- Koğuşta bulunacak eşya şikâyeti,
- Müzik dinleme –dinletme şikâyeti,
- Tespih verilmemesi şikâyeti,

4. İNFAZ HÂKİMLİĞİNİN KARARINA KARŞI İTİRAZ

İnfaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren yedi gün içinde Ceza Muhakemesi Kanunu'nun hükümlerine göre acele itiraz yoluna gidilebilir (İHK md.6/5). 23/05/2005 tarih ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 7'inci maddesi gereğince, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve diğer kanunlarda yer alan acele itirazlar hakkında Ceza Muhakemesi Kanunu'nun itiraza ilişkin hükümleri uygulanacaktır. Dolayısıyla Kanun metninde yer alan "tebliğinden itibaren bir hafta içinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre acele itiraz yoluna gidilebilir" hükmü artık "tebliğden itibaren yedi gün içinde Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir" şekline dönüşmüştür.

İtiraz, infaz hâkimliğinin kurulduğu yer ağır ceza mahkemesine, ağır ceza mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması halinde (2) numaralı daireye yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz (İHK md. 6/6).

İKİNCİ BÖLÜM

CEZA İNFAZ KURUMLARINDA DİSİPLİN

1. HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULAR HAKKINDA VERİLECEK DİSİPLİN CEZALARI VE DİSİPLİN TEDBİRLERİ

Ceza infaz kurumlarında, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, tüzük, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, hükümlü veya tutuklunun kusurlu olarak ihlâl etmesi halinde, eylemin niteliği ve ağırlık derecesine göre 5275 sayılı Kanunun 38 ila 46'ncı maddelerinde belirtilen disiplin cezaları uygulanır.

1.1. Yetişkin Hükümlü-Tutuklulara Verilebilecek Disiplin Cezaları

- a) Kınama.
- b) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma.(1-3 ay arası)
- c) Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma. (1-3 ay arası)
- d) Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama. (1-3 ay arası)
- e) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma. (1-3 ay arası)
- f) Hücreye koyma. (1-10 gün ve 11-20 gün arası).

1.2. Çocuk Hükümlü-Tutuklulara Verilebilecek Disiplin Tedbirleri

Çocuğun disiplin cezası gerektiren eyleminin gerçekleşme riskinin bulunması hâlinde bu riski ortadan kaldırmak veya soruşturma

sürerken giderilmesi güç ve imkânsız zararların doğmasını önlemek amacıyla uygulanan ve ceza niteliği taşımayan koruma ve önleme amaçlı tedbirlerdir. 5275 sayılı Kanunun 45 inci maddesinde sayılan bu tedbirler şunlardır:

- a) Teşvik esaslı ayrıcalıkları ertelemek.
- b) Kaldığı odayı ve yatakhaneyi değiştirmek.
- c) Bulunduğu kurumun başka bir kısmına nakletmek.
- d) Meslek eğitiminin bütünlüğünü ve sürekliliğini bozmayacak şekilde çalıştığı işyerini veya atölyeyi değiştirmek.
- e) Belli yerlere girmesini yasaklamak.
- f) Bazı eşyaları bulundurmasını veya kullanmasını yasaklamak.

1.3. Çocuk Hükümlü-Tutuklulara Verilebilecek Disiplin Cezaları

Çocuk hükümlü-tutuklulara verilebilecek disiplin cezaları 5275 sayılı Kanunun 46'ncı maddesinde şu şekilde sayılmıştır:

- 1- Uyarma,
- 2- Kınama,
- 3- Onarma, tazmin etme ve eski hâle getirme,
- 4- Harcamalarına sınır koyma (haftalık harcama limitinin üçte birinin otuz gün süre ile kesilmesidir),
- 5- Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma(otuz güne kadar),

- 6- Teşvik esaslı ayrıcalıkları geri alma (otuz gün süre ile),
- 7- İznin ertelenmesi (altmış güne kadar),
- 8- Kapalı ceza infaz kurumuna iade (altı ay süre ile),
- 9- Odaya kapatma cezası: Sekizinci fıkrada belirtilen kapalı infaz kurumunda bulunan çocuğun, aynı fıkrada belirtilen eylemlerde bulunması hâlinde, beş güne kadar açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere, gece ve gündüz tek başına bir odada tutulmasıdır. Bu ceza, çocuğun kurum görevlilerine istediği zaman ulaşmasına engel olunmayacak şekilde uygulanır. Çocuk, cezanın infazı öncesinde, sırasında ve sonrasında doktor kontrolünden geçirilir. Cezanın infazı sırasında çocuğun; ailesi, avukatı ve yasal temsilcisiyle görüşmesine izin verilir.

1.4. Disiplin Cezası Gerektiren Eylemler

Hükümlü ve tutukluların hangi eyleminin hangi disiplin cezasını gerektirdiği 5275 sayılı Kanununun 38 ila 46'ncı maddelerinde yetişkin ve çocuklar için ayrı ayrı sayma yöntemiyle belirtilmiştir.

1.4.1. Yetişkinlerin Disiplin Cezası Gerektiren Eylemleri

1.4.1.1. Kınama: Hükümlüye eyleminin kötü niteliğinin ve uygunsuzluğunun açıklanması ve tekrarı durumunda doğuracağı sonuçlara dikkatinin çekilmesidir. *Bu cezayı gerektiren eylemler şunlardır:*

- a) Mektuplarda tehdit, hakaret ve sövme gibi çirkin ifadeler kullanmak.
- b) Hükümlü ve tutuklulara karşı edep ve nezakete aykırı şekilde konuşmak veya davranışlarda bulunmak.
- c) İdareden habersiz mektup göndermek.

- d) Görevlilere hediye vermek veya buna kalkışmak.
- e) Görevlilere herhangi bir taahhütte bulunmak.
- f) İdarece belirtilen miktardan fazla para bulundurmak.
- g) Hükümlü-tutuklu kimliğini yanında bulundurmamak.
- h) Yatma plânına uymamak.
- ı) Ceza infaz kurumlarının duvarlarına yazı yazmak, resim yapmak veya afiş yapıştırmak.
- j) İdarece verilen eşya ve benzeri şeyleri kötü kullanmak.
- k) Kişisel temizliğe veya çevre temizliğine dikkat etmemek.
- l) İdarece alınan sağlık önlemlerine uymamak.
- m) Kurumda gereksiz gürültü yapmak.

1.4.1.2. Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma: Hükümlünün bir aydan üç aya kadar süreyle kurumun kültürel ve spor etkinliklerine katılmaktan yoksun bırakılmasıdır. *Bu cezayı gerektiren eylemler şunlardır:*

- a) İdarenin izni olmaksızın yasak yerlere girmek.
- b) Eğitim yerini terk etmek.
- c) Eğitimi savsaklamak.
- d) Olumsuz davranışa yönelik gruplaşmaya neden olmak veya bu amaca yönelik gruba katılmak.
- e) Kurum görevlilerine karşı uygunsuz söz sarf etmek veya davranışta bulunmak.
- f) Çıkar sağlamak amacıyla hükümlü ve tutuklulara veya kurum görevlilerine eşya vermek veya satmak.
- g) Açlık grevi yapmak.

1.4.1.3. Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma:

Hükümlünün kurum yönetiminde ücret karşılığı çalıştığı işten bir aydan üç aya kadar yoksun bırakılmasıdır. *Bu cezayı gerektiren eylemler şunlardır:*

- a) İş elbisesini giymemek.
- b) İş yerini izinsiz terk etmek.
- c) İş yerindeki çalışma yönergelerine uymamak.
- d) İşte gerekli özeni göstermemek veya işin gereği olan özeni göstermemek.
- e) Başkalarının ciddiyetle çalışmalarını engellemek.
- f) İşte kullanılan aletleri ve gereçleri kasten bozmak.
- g) İş yerini veya çalışanları dikkatsiz ve tedbirsiz davranışlarıyla tehlikeye düşürmek veya bunlara ağır zarar vermek.
- h) İşin kasten kötü yapmak veya gerektiği hâlde çalışmamak.

1.4.1.4. Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama:

Hükümlünün bir aydan üç aya kadar mektup, faks ve telgraf almak ve yollamaktan, televizyon izlemekten, radyo dinlemekten, telefon etmekten ve diğer iletişim araçlarından yararlanmaktan tamamen veya kısmen yoksun bırakılmasıdır. *Bu cezayı gerektiren eylemler şunlardır:*

- a) Protesto amacıyla idarece verilen yemeği topluca almama eylemine katılmak.
- b) Kurum işyurdu yönetim kurulunca uygun görülen işte çalışmamak.
- c) Herhangi bir şeyi protesto amacıyla veya idareye karşı toplu olarak sessiz direnişte bulunmak.
- d) Odalarda, eklentilerinde ve diğer alanlarda ilâç ve gıda maddesi stoku yapmak.
- e) Gereksiz olarak marş söylemek veya slogan atmak.

Hükümlü adına gelen mektup, faks ve telgraflar, disiplin cezasının infazından sonra kendisine verilir. Aynı türden olsa bile sonraki disiplin cezasının infazına bu işlem yapılmadan başlanamaz. Hükümlünün annesi, babası, eşi, çocukları ve kardeşlerinin ölümü veya ağır hastalıkları ve doğal afet hâllerinde yapması gereken haberleşmelerle resmî ve yetkili merciler ve avukatıyla ilişkilerinde bu madde hükümü uygulanmaz.

1.4.1.5. Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma: Hükümlünün bir aydan üç aya kadar ziyaretçi görüşüne çıkarılmamasıdır. Bu cezayı gerektiren eylemler şunlardır:

a-Sayım yapılmasına karşı çıkmak.

b-Aramaya karşı çıkmak.

c-Sevke, nakle veya bunlarla ilgili olarak alınacak tedbirlere karşı çıkmak.

d-Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak.

e-Hükümlü ve tutukluların haberleşmelerini, ziyaretçileriyle görüşmelerini, iyileştirme ve eğitim programları çerçevesinde

eğitim ve spor, meslek kazandırma ve iş yurdu çalışmaları

ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmalarını, kurum

hekimince muayene ve tedavi edilmelerini, avukat tayin

etmelerini, mahkemelere veya Cumhuriyet başsavcılıklarına

gitmelerini, kurum görevlileri ile görüşmelerini, salıverilenlerin

kurum dışına çıkmalarını her ne suretle olursa olsun

engellemek, hükümlü ve tutukluları bu fiillere teşvik etmek, bu

yolda talimat vermek, mevzuatın hükümlü ve tutuklulara tanıdığı

sair her türlü görüşme ve temas olanaklarını engellemek.

f- Kumar ve benzeri oyunlar oynamak veya oynatmak.
Hükümlünün resmî ve yetkili merciler ile avukatları ve yasal temsilcileriyle görüşmelerinde bu madde hükmü uygulanmaz.

1.4.1.6. Hücreye koyma: Hükümlünün açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere geceli gündüzlü yalnız olarak bir hücreye konulması ve her türlü temastan yoksun bırakılmasıdır. Bu ceza her defasında yirmi günü geçemez.

Bir günden on güne kadar hücreye koyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

- a) Kurum tesislerine, araç ve gereçlerine zarar vermek.
- b) Tünel kazmaya teşebbüs etmek.
- c) Firara teşebbüs etmek.
- d) Hükümlü ve tutukluları idareye karşı kışkırtmak veya isyana kalkışmak.
- e) Hükümlü ve tutukluları daha az cezayı gerektiren şekilde kasten yaralamak.
- f) Hükümlü ve tutuklular üzerinde baskı kurarak çıkar sağlamak, özel işleriyle başka işlerde kullanmak, bunlara kalkışmak veya bu amaçları gerçekleştirmek için oluşturulan gruplara katılmak veya bunlarla dayanışma içinde olmak.
- g) Aşağıdaki on bir günden yirmi güne kadar hücreye koyma cezasını gerektiren eylemlerden (g) bendinde belirtilenler dışında kalıp da Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna uygun olarak yasaklanmış bulunan her türlü eşya, araç, gereç veya malzemeyi ceza infaz kurumlarına sokmak, bulundurmak, kullanmak.

- h) Sayım ve aramalar ile yukarıda ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma başlığı altındaki (e) bendinde belirtilen faaliyetlere şiddet kullanarak engel olmak veya buna kalkışmak.
- ı) Kurum görevlileri ile dış güvenlik görevlilerine rüşvet teklif etmek veya vermeye kalkışmak.
- j) Kurum görevlilerine hakaret veya tehditte bulunmak.
- k) Kuruma, kurum görevlilerine veya hükümlü ve tutuklulara ait şeyleri çalmak veya bunlara kasten zarar vermek.
- l) İzin süresini özürsüz olarak en fazla iki gün geçirmek.
- m) Hükümlü ve tutukluların beslenmelerini engellemek, açlık grevine ve ölüm orucuna teşvik veya ikna etmek, bu yolda talimat vermek.

On bir günden yirmi güne kadar hücreye koyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

- a) İsyan çıkartmak.
- b) Kuruma ağır zarar vermek.
- c) Kasten yangın çıkarmak.
- d) Adam öldürmek veya öldürmeye kalkışmak.
- e) Hükümlü ve tutukluları kasten veya neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralamak ile görevlileri her türlü kasten yaralamak.
- f) Cinsel saldırıda veya çocuklara karşı cinsel istismarda bulunmak, bu suçlara kalkışmak veya cinsel tacizde bulunmak.
- g) Her türlü ateşli silâh, mermi, patlayıcı madde, kesici, delici, yaralayıcı, bereleyici alet, yakıcı, aşındırıcı, boğucu, bayıltıcı, kör edici gaz ve ecza, her türlü zehir ve uyuşturucu ilâç ve

madde, cep telefonu, telsiz ve sair elektronik haberleşme aracını kuruma sokmak, bulundurmak, kullanmak.

h) Görevlileri veya hükümlü ve tutukluları rehin almak.

ı) Fırar etmek veya tünel kazmak.

j) Hükümlü ve tutuklular üzerinde baskı kurarak çıkar sağlamak, özel işleriyle başka işlerde kullanmak, bunlara kalkışmak veya bu amaçları gerçekleştirmek için nüfuz kullanarak grup oluşturmak.

k) Suç örgütlerine ait her türlü yayın, bez afiş, pankart, resim, sembol, işaret ve benzeri eşyayı kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek.

l) Suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapmak veya yaptırmak.

m) Kurum görevlileri ile dış güvenlik görevlilerine rüşvet vermek. Hükümlünün hücreye koyma cezasının infazı sırasında, resmî ve yetkili merciler ve avukatı ile görüşmesine engel olunamaz.

1.4.2. Çocukların Disiplin Cezası Gerektiren Eylemleri

1.4.2.1. Uyarma: Çocuğa eyleminin niteliğinin kötü ve uygunsuz olduğunun açıklanması ve tekrarı durumunda doğuracağı sonuçlara dikkatinin çekilmesidir. Uyarma cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

a) Yatakhane, atölye, etüt salonu, kütüphane ve buna benzer yerlerde sigara içmek.

b) Aynı alanı veya etkinliği paylaştığı arkadaşlarının rahatsız olmasına neden olacak biçimde gürültü yapmak veya davranışlarda bulunmak.

- c) Yattığı odayı ve yatma yerlerini izinsiz değiştirmek.
- d) Yatma ve kalkma zamanına uymamak.
- e) Sayımı geciktirmek veya geç çıkmak.
- f) İzin alması gereken durumlarda diğer odalara izinsiz gitmek.
- g) Yemek yeri varken odalarda yemek yemek, yiyecek bulundurmak.
- h) Kurum görevlilerine, kurumu ziyaret eden kişilere, kurum dışında katıldığı faaliyetlerin görevlilerine ve arkadaşlarına kaba veya saygısız davranmak.
- ı) Kişisel durumu, adresi ve buna benzer konularda kurum görevlilerini yanlış bilgilendirmek, yalan söylemek.
- j) Kılık ve kıyafetine, kişisel temizliğine dikkat etmemek.
- k) Katıldığı etkinlikler ve derslerle ilgili olarak bulundurması gereken araç ve gereçleri yanında bulundurmamak.
- l) Kurum içinde katılması gereken faaliyetlere katılmamak, geç katılmak veya katıldıktan sonra izinsiz ayrılmak.
- m) Siyasî partilere, bu partilere bağlı yan kuruluşlara ait amblem, rozet, yazı, slogan, bildiri, ilân, broşür ve buna benzer eşyaları bulundurmak, asmak, teşhir etmek ya da üzerinde taşımak.

1.4.2.2. Kınama: Çocuğun, daha önce uyarı cezası verilmesine sebep olan davranışı ikinci kez tekrarlaması hâlinde, davranışının sonuçlarına ikinci kez dikkatinin çekilmesidir.

1.4.2.3. Onarma, tazmin etme ve eski hâle getirme: Disiplin cezası gerektiren eylemin sonuçlarının, istekli olması koşulu ile çocuk tarafından onarma, tazmin etme veya eski hâle getirme suretiyle giderilmesidir. Bu disiplin cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

- a) Başkasına ait eşyayı izinsiz almak, kullanmak.
- b) İdarece alınan sağlık önlemlerine uymamak.
- c) Çevre temizliğine dikkat etmemek, kurumu ve çevresini kirletmek.
- d) Kişisel temizliğini yapmamakta ısrar etmek.
- e) Kurum içindeki iş ve eğitim yerini izinsiz terk etmek.
- f) Kuruma ait eşyayı usulüne uygun olmayan şekilde almak veya kullanmak.
- g) İşini kasten kötü yapmak veya çalışması gerekirken çalışmamak.
- h) İyileştirme ve eğitim faaliyetlerinde kendisine verilen ödev ve görevleri yapmamak.
- ı) Kurum kitaplığından, atölye ve derslik gibi yerlerden aldığı kitap, araç ve gereçleri zamanında geri vermemek, eksik vermek ve bunlara zarar vermek.
- j) Dikkatsizlikle kurumun bina, eklenti ve donanımları ile kuruma ait taşınır ve taşınmaz malları veya başkasına ait herhangi bir eşyayı yakmak, kırmak veya hasara uğratmak.
- k) Üzerinde bulundurulmasına izin verilmeyen veya bulundurabileceğinden fazla eşya veya para bulundurmak.

l) Yasaklanmış her tür yayını kuruma veya kuruma bağılı yerlere sokmak veya yanında bulundurmak.

m) Kurum eşyasına, kendisinin veya arkadaşlarının araç ve gereçlerine ahlâk dışı, ideolojik veya siyasî amaç taşıyan resim, amblem ve benzerlerini yapmak, yazılar yazmak ve asmak.

1.4.2.4. Harcamalarına sınır koyma: Çocuğun daha önce onarma, tazmin etme ve eski hâle getirme cezası verilmiş olan davranışı ikinci kez tekrarlaması hâlinde çalışması karşılığında aldığı ücret ve ailesinden gelen paranın haftalık harcama limitinin üçte birinin otuz gün süre ile kesilmesidir.

1.4.2.5. Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma: Çocuğun otuz güne kadar sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılmaktan yoksun bırakılmasıdır. Bu disiplin cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

a) Kumar oynamak.

b) Kavga etmek.

c) Dikkatsiz davranışı sonucu başkalarının güvenliğini veya sağlığını tehlikeye düşürmek.

d) Katıldığı kurum dışı faaliyetlerden zamanında dönmek ve uyması gereken koşullara uymamak.

e) Kullanması için kendisine verilen bir şeyi satmak veya başkasına vermek.

f) Kurum veya dış güvenlik görevlilerine rüşvet vermek.

g) Suç örgütlerine ait her türlü yayın, bez afiş, pankart, resim, sembol, işaret ve benzeri eşyayı kurumun herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek.

h) Katıldığı faaliyetlerin akışını ve düzenini engelleyici ve bozucu nitelikte kastî davranışlarda bulunmak, faaliyeti yürüten kişinin uyarısına rağmen bu davranışlarına devam etmek.

i) Arkadaşlarının verilen görevleri yapmasına engel olmak.

1.4.2.6. Teşvik esaslı ayrıcalıkları geri alma: Çocuğun, daha önce bazı faaliyetlere katılmaktan alıkoyma cezası verilmiş olan davranışı ikinci kez tekrarlaması hâlinde, teşvik esaslı ayrıcalıkların otuz gün süre ile geri alınmasıdır.

1.4.2.7. İzin ertelenmesi: Disiplin cezasını gerektiren eylemin niteliğine ve ağırlık derecesine göre çocuğun izninin altmış güne kadar ertelenmesidir. Bu disiplin cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

a) Diğer çocuklar üzerinde nüfuz kurmak ve husumet hislerini tahrike çalışmak, imtiyaz ve menfaat hırsları yaratmak.

b) Her türlü bağımlılık yapıcı maddeyi kuruma getirmek, kullanmak, bulundurmak, satmak, kullanmış olarak kuruma gelmek.

c) Başkalarına ait para ve eşyayı almak için zor kullanmak, haraç almak.

d) Taarruz ve firara yarayacak ve gerektiğinde bu işler için kullanılabilecek madde ve aletleri yapmak, saklamak, bulundurmak.

e) İdareye ait olup kendisine verilmemiş bulunan yatak, battaniye, karyola ve dolap gibi eşyayı zapt etmek ve yeni gelenlere satmak.

f) Kurum görevlilerine hakaret etmek, karşı gelmek.

g) Başkalarının güvenliğini veya sağlığını tehlikeye sokan davranışlarda bulunmak.

h) Mazeretsiz olarak izinden dönmesi gereken zamandan geç dönmek ve uyması gereken koşullara uymamak.

ı) Kuruma yasak eşya sokmak, başkasına vermek veya satmak.

j) Okul, işyeri gibi gitmesi gereken bir yere gitmemek, katılması gereken faaliyetlere katılmamak.

k) Hakaret veya iftira etmek, alçaltıcı söz söylemek veya davranışta bulunmak, başkalarını bu tür davranışlara kışkırtmak.

l) Suç örgütlerinin propaganda ve eğitim faaliyetlerini yapmak veya yaptırmak.

m) Kurum dışına izinsiz çıkmak.

n) Kurumca verilen kimlik kartında veya kendisine verilen her tür belgede tahrifat yapmak, sahte belge düzenlemek, kullanmak.

o) İyileştirme ve eğitim faaliyetlerinin yapılmasına engel olmak, katılanları faaliyetleri terk etmeye zorlamak veya kışkırtmak.

p) Kasten başkasını yaralamak.

1.4.2.8. Kapalı ceza infaz kurumuna iade: Çocuğun, eyleminin nitelik ve ağırlılığına göre çocuk kapalı ceza infaz kurumlarına, bulunmadığı hâllerde kapalı ceza infaz kurumlarının çocuklara ayrılan bölümlerine altı ay süre ile iadesidir. Çocuk, bu fıkra dışında işlenen disiplin suçları ve disiplin cezalarından dolayı çocuk kapalı infaz kurumuna iade edilemez. Kapalı ceza infaz kurumuna iadeyi gerektiren eylemler şunlardır:

- a) Kurum içinde veya dışında yaralayıcı, öldürücü her türlü âlet, silâh ve patlayıcı madde kullanmak suretiyle herhangi bir kimseyi yaralamaya teşebbüs etmek, yaralamak.
- b) Bir kimseyi rızası hilafına alıkoymak.
- c) Şiddet ve tehdit ile kurum görevlilerinin görevini engellemek.
- d) Firara teşebbüs etmek veya firar etmek.
- e) Kasten kurumun bina, eklenti ve donanımları ile taşınır ve taşınmaz mallarını yakmak veya yakmaya teşebbüs etmek, ağır hasar vermek.
- f) Hükümlü ve tutukluları idareye karşı kışkırtmak, isyan çıkartmak veya isyana teşebbüs etmek.
- g) Adam öldürmek veya öldürmeye teşebbüs etmek.
- h) Cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı ve cinsel tacizde bulunmak veya bunlara teşebbüs ve bu tür davranışlara kışkırtmak.
- ı) Görevlilere, diğer çocuklara işkence yapmak veya yaptırmak.

1.4.2.9. Odaya kapatma cezası: Sekizinci fıkrada belirtilen kapalı infaz kurumunda bulunan çocuğun, aynı fıkrada belirtilen eylemlerde bulunması hâlinde, beş güne kadar açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere, gece ve gündüz tek başına bir odada tutulmasıdır. Bu ceza, çocuğun kurum görevlilerine istediği zaman ulaşmasına engel olunmayacak şekilde uygulanır. Çocuk, cezanın infazı öncesinde, sırasında ve sonrasında doktor kontrolünden geçirilir. Cezanın infazı sırasında çocuğun; ailesi, avukatı ve yasal temsilcisiyle görüşmesine izin verilir.

2. DİSİPLİN SORUŞTURMASI

Hükümlüler hakkındaki uyarma, kınama ve bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezaları kurumun en üst amiri tarafından verilir ve uygulanır. Hükümlülerin diğer disiplin cezalarını gerektiren eylemlerinin öğrenilmesinden itibaren derhâl ve en geç iki gün içinde kurum en üst amirince atanan bir görevli tarafından soruşturmaya başlanır. Soruşturma en geç yedi gün içerisinde tamamlanır ve düzenlenen rapor ve ekleri disiplin kuruluna sunulur. Soruşturma süresi eylemin ve soruşturmanın niteliğine göre infaz hâkiminin yazılı onayı ile yedi güne kadar uzatılabilir.

Savunma alınmadan disiplin cezası verilemez. Haklarında disiplin soruşturması yapılanlara, yüklenen eylemin niteliği ve sonuçları ile üç gün içinde savunmalarını vermeleri, aksi hâlde bu haklarından vazgeçmiş sayılacakları yazılı olarak bildirilir. Savunma yazılı olarak sunulabileceği gibi sözlü olarak da yapılabilir. Sözlü savunma tutanakla saptanır. Türkçe bilmeyenlerle, sağır ve dilsizlerin savunmaları tercüman aracılığıyla alınır.

Disiplin cezaları disiplin kurulunca evrak üzerinden görüşülerek en geç üç gün içinde karara bağlanır. Disiplin kurulu, yasada yazılı disiplin cezası uygulanmasına veya disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verebilir. Disiplin kurulu kararları gerekçeli olarak yazılır ve kararda şikâyet mercii ve süresi açıkça gösterilir. Disiplin kurulu kararı, haklarında soruşturma yapılanlara yönetim tarafından derhâl tebliğ edilir.

Kurumun iç düzenini ve hükümlülerin yaşam ve beden bütünlüklerinin ciddî tehlike altında bulunması nedeniyle derhâl tedbir alınması zorunlu olan hâllerde, kurumun en üst amiri 49 uncu maddede belirtilen tedbirleri almakla beraber soruşturmayı başlatır. Bu hâlde infaz hâkimine bilgi verilir.

3. DİSİPLİN CEZALARININ İNFAZI

a) Hücreye koyma cezasının infazına, infaz hâkiminin onayı ile başlanır. Hücreye koyma cezasına ilişkin diğer hükümler saklı kalmak üzere, kesinleşen disiplin cezalarının infazına derhâl başlanır. Birden fazla disiplin cezası verilmiş olması hâlinde, bu cezalar kesinleşme tarihleri sırasına göre ayrı ayrı infaz edilir. Bir cezanın infazı tamamlanmadan diğerinin infazına başlanmaz.

b) Disiplin cezalarının tamamı infaz edilip kaldırılmadıkça koşullu salıverilme işlemi yapılmaz, ancak bu süre hak ederek salıverme tarihini geçemez.

c) Hücreye koyma cezasına ilişkin disiplin cezalarının infazından önce ve infazı sırasında hükümlü, hekim tarafından muayene edilir. İlgilinin bu cezaya katlanamayacağı anlaşılırsa cezanın infazı sonraya bırakılır veya hekiminin belirleyeceği aralıklarla infaz edilir. Koşullu salıverilme tarihine kadar hükümlünün iyileşemeyeceğinin tam teşekküllü Devlet veya üniversite hastanesi sağlık kurulu raporu ile saptanması hâlinde hücreye koyma cezası infaz edilmez; yerine ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası iki katı süreyle uygulanır. Raporlar infaz dosyasına konulur.

4. DİSİPLİN CEZALARININ KALDIRILMASI

İnfaz edildiği tarihten itibaren disiplin cezasının kaldırılmasında ve iyi hâlin kazanılmasında aşağıda belirtilen süreler esas alınır:

Yetişkin hükümlülere verilen disiplin cezaları;

a) Kınama cezası on beş gün,

b) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası bir ay,

- c) Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma cezası üç ay,
- d) Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama cezası üç ay,
- e) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası üç ay,
- f) Hücreye koyma cezası 44 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki hâllerde altı ay, üçüncü fıkrasındaki hâllerde bir yıl,
- g) Hücre cezasına karşılık ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası, (f) bendinde belirtilen süre,

Sonunda disiplin cezası almamak ve iyi hâlli olmak koşuluyla (a) ve (b) bentlerinde belirtilen cezalar kurum en üst amiri tarafından, diğer bentlerde belirtilen cezalar, kurumun en üst amirinin önerisi ve disiplin kurulu kararıyla kaldırılır.

Çocuk hükümlüler hakkında verilen disiplin cezaları;

- a) Uyarma ve kınama cezaları kararla birlikte,
- b) Onarma, tazmin etme ve eski hâle getirme cezası yedi gün sonunda,
- c) Harcamalarına sınır koyma cezası otuz gün sonunda,
- d) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası otuz gün sonunda,
- e) Teşvik esaslı ayrıcalıkları geri alma cezası otuz gün sonunda,
- f) İznin ertelenmesi cezası altmış gün sonunda,

g)Kapalı ceza infaz kurumuna iade cezası altmış gün sonunda,

h) Odaya kapatma cezası doksan gün sonunda,

Kendiliğinden kalkmış sayılır. (a) bendi hariç, bu fıkradaki diğer süreler karar tarihinden, firar hâlinde infaz tarihinden itibaren başlar. Disiplin kurulu, kurum kurallarına uyma, iyileştirme programında ilerleme veya verilen ceza ile amaçlanan sonucun gerçekleşmesi durumunda, çocuk hakkında vermiş olduğu cezayı süre koşulu aranmaksızın her zaman kaldırabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CEZA İNFAZ KURUMLARININ ÇEŞİTLERİ

Ceza infaz kurumlarının çeşitleri, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfaz Hakkındaki Kanununun 8 ila 15'nci maddelerinde ve Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 10 ila 17'nci maddelerinde açıklanmıştır.

1- Kapalı ceza infaz kurumları

5275 sayılı Kanununun 8 inci maddesine göre, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.

Değişik tipleri mevcut olan bu tür ceza infaz kurumlarının kapasiteleri de farklıdır. Kapasitelerine göre revir, müstakil mutfak, bulaşık ve çamaşırhane, soğuk hava deposu, mescit, berber, özel ziyaretçi mahalli, hamam ve iş atölyeleri bulunmaktadır. Bugün için faal olan ve kullanılan herhangi bir tip proje üzerine inşa edilmeyen il ceza infaz kurumu sayısı 23 adettir. Binalar kaloriferli olup kadın ve çocuk hükümlüler ile jandarmanın da kurumda ayrı bir bölümü mevcuttur.

1.1. A Tipi ceza infaz kurumu

1950 ve 1970'li yıllarda inşa edilmiş ilçe tipi cezaevleridir. 4 adet koğuşu, banyosu, mutfağı ve kütüphanesi ile konferans salonu da mevcuttur. Kadın ve çocuk hükümlü ve tutuklular için ayrı bölümleri bulunan bu cezaevleri 24 kişi kapasitelidir, ancak gerektiğinde 30 kişiyi de barındırabilir. Ülkemizde bugün için faal olarak kullanılan 21 adet A tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

1.2. A1 Tipi ceza infaz kurumu

Bu cezaevleri de yapım olarak 1950 ve 1970'li yıllarda yapılmış bulunan ilçe tipi cezaevleridir. 4 adet koğuşu, 2 adet hücresi ve her koğuşunun yanında gerektiğinde mutfak olarak kullanılabilecek mahalleri vardır. Yine A tipinde olduğu gibi bu tiplerde de kütüphane ve konferans salonu ile kadın ve çocuklar için ayrı bölümler bulunmaktadır. A1 tipi cezaevleri normalde 24 kişilik olup, gerektiğinde ise 40 kişiyi barındırabilir. Bugün için ise faal olarak kullanılan 16 adet A1 tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

1.3. A2 Tipi ceza infaz kurumu

Bu tip cezaevleri de ilçe tipi olup ve 1950 ila 1960'lı yıllarda inşa edilmişlerdir. 5 koğuş ve 2 disiplin hücresi bulunan A2 tipi cezaevlerinde kadın ve çocuklar için ayrı bölümler, konferans salonu ve kütüphaneler mevcuttur. Kapasiteleri 40 kişiliktir ve bugün için ise faal olarak kullanılan 17 adet A2 tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

1.4. A3 Tipi ceza infaz kurumu

Yine ilçe tipi olarak 1950 ve 1960'lı yıllarda inşa edilmiş bu tip cezaevlerinde de diğer A tipi cezaevlerinden farklı olarak 6 koğuş bulunmaktadır. Bu modellerde de kadın ve çocuklar için özel bölüm ile konferans salonu ve kütüphane mevcuttur. Kapasitesi 60 kişiliktir. Bugün için faal olarak kullanılan 30 adet A3 tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

1.5. B Tipi ceza infaz kurumu

7 koğuş ve 2 disiplin hücresi bulunan bu tip cezaevlerinde de A tiplerinde olduğu gibi kadın ve çocuk hükümlüler için ayrı bölümler mevcuttur. Banyo ve her koğuşun yanında gerektiğinde mutfak

olarak kullanılabilir alan ve her koşuşun müstakil havalandırması mevcuttur. Bugün için ise faal olarak kullanılan 16 adet B tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

1.6. C Tipi ceza infaz kurumu

8 koşuş ve 4 disiplin hücreleri bulunan bu tip cezaevlerinde de çocuk ve kadınlar için ayrı bölümler, kütüphane ve konferans salonu mevcuttur. Banyo ve her koşuşun yanında mutfak olarak kullanılabilir bir alan vardır. C tipi cezaevleri projesine göre 164 kişi kapasiteli olmasına karşın gerektiğinde 300 kişiyi barındırabilecek kapasitededir. Bugün için ise faal olarak kullanılan 7 adet C tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

1.7. E Tipi ceza infaz kurumu

İki katlı olarak koşuş sistemine göre inşa edilmiş olan bu cezaevleri oda sistemine dönüştürüldükten sonra 2, 4, 6, 8 ve 10 kişilik odalar elde edilmiş olup, her odanın müstakil bir havalandırması mevcuttur. İlk kısmının üst katı idareye ait olup, alt katlar yemekhane, üst katlar ise yatakhane olarak kullanılmaktadır. 80 kişilik müşahede bölümü, tam teşkilatlı mutfak, soğuk hava deposu, çamaşır ve çamaşırhane, berber, hamam, özel ziyaret yerleri, mescit, konferans salonu ve iş atölyeleri bulunmaktadır. Son yıllarda müşahede kısımlarında tadilat yapılarak yeni küçük oda tipi koşuşlar da elde edilmiştir. E Tipi Cezaevlerinin normal kapasitesi 600 kişi olup lüzumu durumlarında ilave ranzalarla kapasitesi 1000'e kadar ulaşabilmektedir.

E Tipi cezaevlerinde çocuk ve kadınlar için de ayrı bölmeler, jandarma için de müstakil yer mevcuttur. Kurum kaloriferli olup, ana bina içerisinde üç adet lojmanı vardır. Bugün için ise faal olarak kullanılan 45 adet E tipi kapalı ceza infaz kurumu bulunmaktadır.

1.8. H Tipi ceza infaz kurumu

Oda sistemine göre inşa edilmiş bulunan kurum iki katlı olup iki bloktan meydana gelmektedir. 200 adet tek kişilik ve 100 adet üç kişilik bölmesi bulunmakta olup, müstakil yemekhane yerleri ile tam teşkilatlı mutfağı, soğuk hava deposu, berber, bulaşık ve çamaşırhanesi, özel ziyaretçi yerleri mescit ve konferans salonu ve hamamı bulunmaktadır. H tipi cezaevleri 500 kişi kapasiteli olup kalorifer ile ısıtılmaktadır. Bugün için faal olan H tipi cezaevi sayısı 5 adettir.

1.9. K1 Tipi ceza infaz kurumu

İlçe tipi cezaevi olup, 4 koğuş ve 2 disiplin hücresi bulunmaktadır. Kadın ve çocuk hükümlüler için ayrı bölmeleri, kütüphane ve konferans salonu da mevcuttur. Projesi 42 kişilik olan kurumda, 60 kişi barındırılabilir. Her koğuşun bir havalandırma bahçesi bulunmakta olup, ayrıca banyo ve mutfağı da mevcuttur. Bu gün için ise faal olan ve kullanılan K1 tipi kapalı ceza infaz kurumu sayısı 83 adettir.

1.10. K2 Tipi ceza infaz kurumu

Yine ilçe tipi olan bu cezaevinde kapasite 60 kişilik olup ilave ranzalarla bu sayı 150 kişiye çıkarılabilmektedir. 6 koğuş ve 2 disiplin hücresi bulunan kurumda her koğuş için bir teneffüs mahalli ayrılmış olup, çocuk ve kadın hükümlüler ile jandarma için ayrı birer bölüm ve her koğuşun yanında banyo ve mutfak mevcuttur. Ayrıca kurumda konferans salonu ile kütüphane de bulunmaktadır. Bugün için ise faal olan ve kullanılan K2 tipi kapalı ceza infaz kurumu sayısı 24 adettir.

1.11. M Tipi ceza infaz kurumu

İki katlı olarak koğuş sistemine göre inşa edilmiş olan bina oda sistemine dönüştürülmüş 4, 6, 8, 10 kişilik odalar elde edilmiştir. Her odanın havalandırması bulunmaktadır. Bu tiplerde alt katlar yemekhane,

üst kısımlar yatakhane olarak kullanılmaktadır. Kadınlar ve çocuklar için müstakil bölümler mevcuttur. Kurumda tam teşkilatlı mutfak, soğuk hava deposu özel ziyaretçi yeri, mescit, konferans salonu, hamamı, berber, bulaşık ve çamaşırhanesi ile iş atölyeleri mevcut olup ayrıca 6 disiplin hücresi bulunmakta ve bina kalorifer ile ısıtılmaktadır. Bugün için faal olan ve kullanılan M tipi ceza infaz kurumu sayısı 24 adettir.

1.12. L Tipi ceza infaz kurumları

Bu ceza infaz kurumları; büyük kentlerdeki eski ceza infaz kurumlarının yerlerine ya da kapasite yetersizliğine çözüm amacıyla inşa edilen uluslararası standartlara uygun, kapalı ceza infaz kurumlarıdır. Tutuklu ve hükümlülerin; barınma, sağlık, eğitim ve her türlü iyileştirme taleplerine cevap verecek yeterli fizikî alanlar bulunmaktadır. Bu faaliyetlere ilave olarak, sportif ve kültürel hizmetlerin sunulacağı mekânlar da mevcuttur. L tipi ceza infaz kurumlarında, bireysel odalar 12.45 m², açık avlular 65.19 m², ortak yaşam ünitesi 56.59 m² olup 7 kişinin bir arada bulunduğu bir ünite toplam 208,93 m² dir. Hükümlü ve tutuklu odalarında 100 x 125 cm boyutlarında ışık alan çift ve saydam camlı pencereler bulunmaktadır.

L tipi ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklular, ünitelerde bulunan bireysel odalarında kalmaktadır. Bu odaların kapıları gece belirli bir saatten sonra kapatılmakta gündüzleri ise açık tutulmaktadır. Hükümlü ve tutuklular gündüzleri 7 kişilik ortak yaşam alanında ve avluda bir araya gelebilmektedir.

7 kişilik 61 ünite, 3 kişilik 4 oda, 40 adet tek kişilik oda sistemine uygun olarak projelendirilen L tipi kapalı ceza infaz kurumları, koğuş sisteminden kaynaklanan güvenlik zafiyetlerini büyük ölçüde azaltmaktadır. Ceza infaz kurumunda, günlük hizmetlerin (sayım, hastane, ziyaret, duruşma, tahliye, görüş vb.) kayıt altına alındığı, personelin idari blok ile hükümlü ve tutuklu bloklarına geçişlerinin

kontrol altında tutulduğu ve tüm sirkülasyonun organize edildiği bir ana kontrol merkezi ile altı lokal kontrol merkezi bulunmaktadır.

Kurumda, giriş-çıkışların kontrolü ve izinsiz girişleri engellemek üzere göz biyometrisi ile binaya tüm giriş-çıkışlarda elektronik arama amaçlı olarak kullanılan duyarlı kapı ve X-Ray cihazı bulunmaktadır. X-Ray cihazı ceza infaz kurumuna giren her türlü eşya ve erzakın X ışınları ile detayını almak üzere kurulmuş bir sistemdir. Sistem iki ayrı monitöre bağlı olarak çalışmakta, monitörler eşyanın detay ve içeriğini gösterme amaçlı kullanılmakta, şüphe duyulan nesnelere üzerinde yakın gösterim (zoom) yapılabilmektedir. Aramalarda ayrıca el detektörü de kullanılmaktadır.

Bu ceza infaz kurumlarında; kurum müdürü, ikinci müdürler, idare memuru, sayman ile yeterli sayıda doktor, diş hekim, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, öğretmen, kâtip, sağlık memuru, infaz ve koruma baş memuru, teknisyen, infaz ve koruma memuru, hasta bakıcı, odacı, çamaşırcı, kaloriferci ve hizmetli görev yapmaktadır.

Her bölümün ortak yaşam alanında bir adet TV anten girişi, bir adet çok kanallı merkezî radyo, küçük bir mutfak (çay pişirme ve pişirilmeden yenebilen sebze meyveler ile bulaşıkların yıkanması için) elektrikli ısıtıcı için bir adet priz, acil durumlarda personelin çağırılması için 1 adet ışıklı çağırma butonu bulunmaktadır.

1.13. T Tipi ceza infaz kurumları:

Bu ceza infaz kurumları; büyük kentlerdeki eski ceza infaz kurumlarının yerlerine ya da kapasite yetersizliğine çözüm amacıyla inşa edilen veya edilecek olan uluslar arası standartlara uygun, kapalı ceza infaz kurumlarıdır. Tutuklu ve hükümlülerin barınma, sağlık, eğitim ve her türlü iyileştirme taleplerine cevap verecek yeterli fizikî alanlar bulunmaktadır. Bu faaliyetlere ilave olarak, sportif ve kültürel hizmetlerin sunulacağı mekânlar da mevcuttur.

8 kişilik 72 oda, 3 kişilik 8 oda, 1 kişilik 16 odadan olmak üzere toplam 616 kişi kapasiteli olarak planlanmış olup, 3 ve 8 kişilik odalar dubleks olarak yapılmıştır. Tek kişilik odalar 12 m2 olarak projelendirilmiştir. 3 kişilik odaların alt ve üst kat ortak yaşam ve yatak bölümleri 27'şer m2'dir. 8 kişilik odaların üst kat yatak bölümleri net 28 m2, alt kat ortak yaşam bölümleri 32,5 m2'dir. 8 kişilik ünitelerde 35 m2, 3 kişilik ünitelerde 30 m2 havalandırma bahçeleri yer almıştır.

T tipi ceza infaz kurumunda hükümlü ve tutukluların sosyal ve kültürel alanları tanzim edilmiş, bu çerçevede net kullanım alanlarına sahip 494 m2'lik kapalı spor salonu, 251 m2'lik açık spor alanı, 226 m2'lik çok amaçlı gösteri salonu, ayrıca, aynı anda 450 kişinin açık görüş, 36 kişinin kapalı görüş yapacağı alanlarla birlikte, 32 kişilik avukat görüş mahalli bulunmaktadır.

Ceza infaz kurumunda eğitim ve iyileştirme faaliyetleri çerçevesinde iş atölyeleri, dershane ve kütüphaneler ile revir ve sağlık üniteleri de yer almaktadır.

Sekiz, üç ve tek kişilik oda sistemine uygun olarak projelendirilen T tipi kapalı ceza infaz kurumları, koşuş sisteminden kaynaklanan güvenlik zafiyetlerini büyük ölçüde azaltmaktadır. Ceza infaz kurumunda günlük hizmetlerin (sayım, hastane, ziyaret, duruşma, tahliye, görüş vb.) kayıt altına alınması ve personelin idari blok ile hükümlü ve tutuklu bloklarına geçişlerin kontrol edilebilmesi amacıyla planlanan ve tüm sirkülasyonun organize edildiği bir kontrol merkezi bulunmaktadır.

Kurumda, giriş-çıkışların kontrolü ve izinsiz girişleri engellemek üzere, göz biyometrisi ile binaya tüm giriş-çıkışlarda elektronik arama amaçlı olarak kullanılan duyarlı kapı ve x-ray cihazı bulunmaktadır. x-ray cihazı ceza infaz kurumuna giren her türlü eşya ve erzakın X ışınları ile detayını almak üzere kurulmuş bir sistemdir. Sistem iki ayrı monitöre bağlı olarak çalışmakta, monitörler eşyanın detay ve içeriğini

gösterme amaçlı kullanılmakta, şüphe duyulan nesnelere üzerinde yakın gösterim (zoom) yapılabilmektedir.

Ceza infaz kurumunun dış güvenliği jandarma tarafından sağlanacaktır. Bu nedenle ceza infaz kurumunun ihata duvarı üzerinde jandarma nöbetçi kuleleri bulunmaktadır. Ceza infaz kurumu dış güvenliğinin sağlıklı yürütülmesi için çevre ışıklandırması yapılmıştır. Aramalarda ayrıca el detektörü de kullanılmaktadır.

T tipi kapalı ceza infaz kurumlarında görev yapacak yönetici ve hizmet personeli standartları önceden belirlenmiştir.

Bu ceza infaz kurumlarında; kurum müdürü, ikinci müdür, idare memuru, sayman ile yeterli sayıda doktor, diş hekimi, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, öğretmen, kâtip, sağlık memuru, infaz ve koruma baş memuru, teknisyen, infaz ve koruma memuru, hasta bakıcı, odacı, çamaşırıcı, kaloriferci ve hizmetli görev yapmaktadır.

Her bölümün ortak yaşam alanında bir adet tv anten girişi, bir adet çok kanallı merkezî radyo, küçük bir mutfak (çay pişirme ve pişirilmeden yenebilen sebze meyveler ile bulaşıkların yıkanması için) elektrikli ısıtıcı için bir adet priz, acil durumlarda personelin çağırılması için 1 adet ışıklı çağırma butonu bulunmaktadır.

2- Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları

5275 sayılı Kanununun 9 uncu maddesine göre, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda Kanununun 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasında sayılan suçlardan mahkum olanlar barındırılmakla beraber, eylem ve

tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usullerine ısrarla karşı koyanlar da bu kurumlara gönderilirler. Bu kurumların ihtiyacı karşılama bakımından yetersiz olması hâlinde, diğer kapalı ceza infaz kurumlarının yüksek güvenlikli bölümleri kullanılır.

2.1. F Tipi ceza infaz kurumu

Yüksek güvenlikli F tipi kapalı cezaevleri, tüm tedavi programlarının uygulanabilmesi için uygun mekanlara sahip, mevzuatı gereğince sadece tehlikeli hükümlü ve tutuklu statüsündeki kişilerin barındırılabilceği, fizikî yapısı, elektrik ve elektronik güvenlik sistemleri ile yönetim plânı bakımından güvenliği tehdit eden unsurları en aza indirilmiş içten ve dıştan koruma görevlileri ile firara karşı engelleri bulunan ve oda sistemine göre inşa edilmiş ceza infaz kurumlarıdır. Sirkülasyonu 3 ana koridordan sağlanan ve 5 bloktan oluşan, 57 adet 1 ve 2, 103 adet 3 kişilik odaları bulunan cezaevi toplam 368 kişi kapasitelidir. Bu ceza infaz kurumlarında açık ve kapalı spor sahaları, ön görüşme odası, iş atölyeleri, kreş, kantin, anons ve müdahale ekip odası, merkez kontrol odası, kütüphane, yönetim ve hizmet servis büroları ile revir, gözetim odaları, kabul, sevk ve tahliye hizmet büroları, nöbetçi müdür ve baş memur odaları ile idare çay ocağı, personel yemekhanesi, mutfak, soğuk hava depoları, jeneratör, çamaşırhane ve sığınak bulunmaktadır.

Kurum özelliği ve güvenliği nedeniyle, proje aşamasında 24 saat kesintisiz ısınma, aydınlanma ve su verebilecek kapasitede kalorifer (fuel-oil), elektrik, jeneratör ve asıl su tesisatı ile donatılmıştır. Zemin tünel kazma girişimini engelleyici, yeterli miktarda hasır demirli betonla sağlamlaştırılmıştır. kanalizasyon boruları firarı engelleyecek ebatlarda döşenmiş, rögarlar ile kontrol imkanı sağlanmış, çevreyi koruma amacı güdülerken arıtma tesisleri kurulmuştur. Bugün için ise 13 adet F tipi kapalı ceza infaz kurumu faaliyetini sürdürmektedir.

2.2. D Tipi ceza infaz kurumu

Biri idare bloğu olmak üzere 11 blok, 230 odadan oluşmaktadır. E blokta 1 adet çamaşırhane, 1 adet kütüphane, 1 adet dersane ve 16 adet çok amaçlı hobi salonu vardır. H ve L blok alt katları disiplin hücrelidir. G blok zemin katta 10 ve 1 inci katta 10 olmak üzere 20 oda müşahede odası vardır. G blok idare katında 26 idari büro, konferans salonu, 2 adet her biri 10 yataklı revir, kamera sistem odası bulunmakta, zemin katında santral, berber, terzi, teknisyen odası, ses yayın odası, mutfak, yemekhane mevcuttur. Bloklar birbirine fiziksel olarak bağlantı hâlinindedir. Tek ve üç kişilik oda esasına göre inşa edilmiştir.

D tipi kapalı ceza infaz kurumları 2 adet olup, Diyarbakır ve Denizli illerinde inşa edilmiştir.

3- Kadın kapalı ceza infaz kurumları

5275 sayılı Kanunun 10 uncu maddesine göre, kadın hükümlülerin hapis cezalarının infaz edildiği Kanunun 8 ve 9 uncu maddelerine göre kurulmuş kurumlardır. Bu kurumlarda iç güvenlik görevlileri kadınlardan oluşturulur. Bu maksatla kurulmuş kurumların ihtiyacı karşılama bakımından yetersiz olması hâlinde, kadın hükümlülerin hapis cezaları diğer kurumların, erkek hükümlülerin kaldığı bölümlerle bağlantısı olmayan bölümlerinde infaz edilir.

4- Çocuk kapalı ceza infaz kurumları

5275 sayılı Kanunun 11 inci maddesine göre, çocuk tutukluların ya da çocuk eğitimevlerinden disiplin veya diğer nedenlerle kapalı ceza infaz kurumlarına nakillerine karar verilen çocukların barındırıldıkları ve firara karşı engelleri olan iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, eğitim ve öğretime dayalı kurumlardır. Çocuk teriminden 18 yaşını doldurmamış kişiyi anlamak gerekir. Bu hükümlüler, kendilerine özgü kurumun bulunmadığı hâllerde kapalı ceza infaz kurumlarının

çocuklara ayrılan bölümlerine yerleştirilirler. Kurumlarda ayrı bölümlerin bulunmaması hâlinde, kız çocukları kadın kapalı ceza infaz kurumlarının bir bölümünde veya diğer kapalı ceza infaz kurumlarının kendilerine ayrılan bölümlerinde barındırılırlar.

5- Gençlik kapalı ceza infaz kurumları

5275 sayılı Kanunun 12'nci maddesine göre, cezanın infazına başlandığı tarihte on sekiz yaşını bitirmiş olup da yirmi bir yaşını doldurmamış genç hükümlülerin cezalarını çektikleri, eğitim ve öğretim esasına dayalı, firara karşı engelleri olan, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan kurumlardır. Bu hükümlüler için ayrı bir kurum kurulmadığı takdirde, diğer kapalı ceza infaz kurumlarının gençlere ayrılan bölümlerinde bu maddedeki esaslara göre barındırılırlar. Kanunun 9 uncu maddesinin kapsamındaki gençlerin cezaları, gençlik kapalı ceza infaz kurumlarının güvenli bölümlerinde yerine getirilir.

6- Gözlem ve sınıflandırma merkezleri

5275 sayılı Kanunun 13 ve 23 üncü maddelerine göre, hükümlülerin kişisel özellikleri, bedensel, aklî ve sağlık durumları, suç işlemeyen önceki yaşamları, sosyal çevre ve ilişkileri, sanat ve meslek faaliyetleri, ahlâkî eğilimleri, suça bakış açıları, hükümlülük süreleri ve suç türleri belirlenerek, durumlarına uygun infaz kurumlarına ayrılmaları ve bunlara göre saptanacak infaz ve iyileştirme rejimi; gözlem, inceleme ve değerlendirme yöntemiyle çalışan gözlem ve sınıflandırma merkezlerinde veya kapalı ceza infaz kurumlarının bu hizmete ayrılan bölümlerinde yapılır. Hükümlüler, işledikleri suç tiplerine, gösterdikleri eğilimlere, tutum ve davranışları nedeniyle sıkı gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekirken gerekmediğine göre yüksek güvenli ceza infaz kurumlarına veya normal güvenli ceza infaz kurumlarına veya açık ceza infaz kurumlarına gönderilirler.

7-Açık ceza infaz kurumları

5275 sayılı Kanununun 14 üncü maddesine göre, hükümlülerin iyileştirilmelerinde, çalıştırılmaları ve meslek edindirilmelerine öncelik verilen, firara karşı engelleri ve dış güvenlik görevlisi bulunmayan, güvenlik bakımından kurum görevlilerinin gözetim ve denetimi ile yetinilen kurumlardır. Açık ceza infaz kurumları ihtiyaca göre ayrıca kadın açık ceza infaz kurumları ve gençlik açık ceza infaz kurumları şeklinde kurulabilir.

8-Çocuk eğitimevleri

5275 sayılı Kanununun 15 inci maddesine göre, çocuk hükümlüler hakkında verilen cezaların, hükümlülerin eğitilmeleri, meslek edinmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçları güdülerek yerine getirildiği tesislerdir. Bu kurumlarda firara karşı engel bulundurulmaz; kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğunda sağlanır. Eğitim ve öğretim programına devam eden ve on sekiz yaşını dolduran çocukların, eğitim ve öğretimlerini tamamlayabilmeleri bakımından yirmi bir yaşını bitirinceye kadar bu tesislerde kalmalarına izin verilebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İNFAZ HÂKİMLİKLERİYLE İLGİLİ İSTATİSTİKLER

Bu bölümde, infaz hâkimliği kurumunun geldiği nokta ile uygulamadaki durumu görebilmek bakımından önemli bazı istatistik verilere yer verilmiştir. Aşağıdaki tablolarda yer alan veriler, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne ait resmi veriler olup 01.01.2004-30.09.2009 tarihleri arasını kapsamaktadır.

Tablo 1

İNFAZ HÂKİMLİKLERİNİN İŞ DURUMU		
YIL	GELEN İŞ	ÇIKAN İŞ
2004	3119	3101
2005	3686	3629
2006	5395	5335
2007	5131	5036
2008	7269	6975
2009*	6191	5680
TOPLAM	30791	29756
*30.09.2009 TARİHİ İTİBARIYLA		

Tablo 2

DİSİPLİN CEZASI ONAYLARINA İLİŞKİN İŞ DURUMU		
YIL	GELEN İŞ	ÇIKAN İŞ
2004	2864	2862
2005	2910	2907
2006	3713	3706
2007	4735	4725
2008	5250	5213
2009	5073	4983
TOPLAM	24545	24396
*30.09.2009 TARİHİ İTİBARIYLA		

Tablo 3

ÇOCUKLAR HAKKINDA VERİLEN DİSİPLİN TEDBİR VE CEZALARA KARŞI YAPILAN İTİRAZ ÜZERİNE AĞIR CEZA MAHKEMELERİNCE VERİLEN KARARLAR						
TEDBİR/CEZA	2007		2008		2009*	
	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL
ODAYA KAPATMA	4	1	27	0	2	0
BULUNDUĞU KURUMUN BAŞKA BİR KISMINA NAKLETMEK	3	0	0	0	0	0
BAZI ETKİNLİKLERE KATILMAKTAN ALIKOYMAK	2	0	0	0	1	0
KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNA İADE	5	0	28	0	3	0
TOPLAM	14	1	55	0	6	0
*30.09.2009 TARİHİ İTİBARIYLA						

Tablo 4

ÇOCUKLAR HAKKINDA VERİLEN DİSİPLİN TEDBİR VE CEZALARINA KARŞI İNFAZ HÂKİMLİKLERİNE YAPILAN ŞİKÂyetLERLE İLGİLİ VERİLEN KARARLAR						
TEDBİR/CEZA	2007		2008		2009*	
	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL
ODAYA KAPATMA	46	1	38	0	39	0
BULUNDUĞU KURUMUN BAŞKA BİR KISMINA NAKLETMEK	3	0	0	0	0	0
BAZI ETKİNLİKLERE KATILMAKTAN ALIKOYMAK	10	0	0	0	2	0
KINAMA	0	0	0	0	1	0
İZİN ERTELEMESİ	0	0	1	0	0	0
KAPALI CEZA İNFAZ KURUMUNA İADE	32	0	41	0	46	0
TOPLAM	91	1	80	0	88	0
*30.09.2009 TARİHİ İTİBARIYLA						

Tablo 5

YETİŞKİN HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULAR HAKKINDA UYGULANAN DİSİPLİN CEZALARINA KARŞI İNFAZ HÂKİMLİKLERİNE YAPILAN ŞİKÂyetLERLE İLGİLİ KARARLARIN DAĞILIMI						
DİSİPLİN/HÜCRE CEZASI	2007		2008		2009*	
	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL
HABERLEŞME VEYA İLETİŞİM ARAÇLARINDAN YOKSUN BIRAKMAK VEYA KISITLAMAK	199	18	403	34	90	10
ÜCRET KARŞILIĞI ÇALIŞILAN İŞTEN YOKSUN BIRAKMA	14	4	19	1	11	2
BAZI ETKİNLİKLERE KATILMAKTAN ALIKOYMAK	171	12	410	24	367	10
KINAMA	23	3	36	5	57	7
ZİYARETÇİ KABULUNDEN YOKSUN BIRAKMA	309	8	451	36	562	30
HÜCREYE KOYMA(1-10 GÜN)	687	54	1005	55	1046	70
HÜCREYE KOYMA(11-20 GÜN)	384	28	571	31	534	35
TOPLAM	1787	127	2895	186	2667	164
*30.09.2009 TARİHİ İTİBARIYLA						

Tablo 6

YETİŞKİN HÜKÜMLÜLER HAKKINDA VERİLEN DİSİPLİN CEZALARINA KARŞI YAPILAN İTİRAZ ÜZERİNE AĞIR CEZA MAHKEMELERİNCE VERİLEN KARARLARIN DAĞILIMI						
DİSİPLİN/HÜCRE CEZASI	2007		2008		2009*	
	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL
HABERLEŞME VEYA İLETİŞİM ARAÇLARINDAN YOKSUN BIRAKMAK VEYA KISITLAMAK	126	6	239	1	36	4
ÜCRET KARŞILIĞI ÇALIŞILAN İŞTEN YOKSUN BIRAKMA	3	0	6	0	5	1
BAZI ETKİNLİKLERE KATILMAKTAN ALIKOYMAK	62	4	168	2	87	0
KINAMA	5	0	6	0	12	0
ZİYARETÇİ KABULUNDEN YOKSUN BIRAKMA	86	2	166	5	114	3
HÜCREYE KOYMA(1-10 GÜN)	149	13	313	8	227	3
HÜCREYE KOYMA(11-20 GÜN)	109	5	174	9	148	2
TOPLAM	540	30	1072	25	629	13
* 30.09.2009 TARİHİ İTİBARIYLA						

Tablo 7

İNFAZ HÂKİMLİĞİNCE HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARIN BAŞVURU/ŞİKÂyetLERİ İLE İLGİLİ VERİLEN KARARLARIN DAĞILIMI												
BAŞVURU ŞİKÂyetİN KONUSU	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	RED	KABUL	RED	KABUL	RED	KABUL	RED	KABUL	RED	KABUL	RED	KABUL
BESLENME	8	0	6	3	52	2	19	1	10	2	5	0
CEZAEVİNDE BARINDIRMA	12	2	7	0	13	5	21	1	21	2	23	2
CEZAEVİNE KABUL	2	0	1	3	0	3	0	4	4	10	3	8
CEZAEVİNE YERLEŞTİRME	7	0	10	3	8	5	18	7	1	5	0	7
CEZAEVİNİN İSİTİLMESİ	4	0	1	0	27	4	0	0	3	0	1	0
CEZANIN İNFAZI	355	18	397	18	429	67	204	17	106	19	139	39
DIŞARI İLE İLİŞKİ	428	40	504	36	755	33	533	17	625	88	352	102
DİSİPLİN CEZASI	1123	78	571	188	1873	333	2151	281	3427	440	2520	673
EĞİTİM	45	2	25	1	126	5	94	2	118	10	121	359
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLUNUN ÇALIŞTIRILMASI	2	0	0	0	3	8	3	0	3	1	4	0
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLUNUN İZİNİ	6	3	42	0	31	3	30	2	15	0	19	1
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLUNUN MÜŞAHEDESİ	17	6	1	0	35	1	0	1	5	0	8	5
SAĞLIK	18	3	13	0	29	2	15	6	26	1	17	2
SEVK VE NAKİL	62	4	39	22	100	85	119	86	126	182	81	281
TAHLİYE	93	2	47	3	46	2	39	0	27	6	31	1
TEDAVİ	12	5	62	3	15	2	3	0	8	2	6	0
TEMİZLİK	4	0	7	0	6	0	4	0	0	0	12	1
DİĞER	453	46	550	57	753	115	916	157	1221	134	1083	196
TOPLAM	2651	209	2283	337	4301	675	4169	582	5746	902	4425	1677
*30.09.2009 TARİHİ İTİBARIYLA												

Tablo 8

İNFAZ HÂKİMLİĞİNE RESEN GELEN HÜKÜMLÜ VE TUTUKLULARA AİT DİSİPLİN CEZASI ONAYI İLE İLGİLİ KARARLARIN DAĞILIMI												
DİSİPLİN CEZASI GEREKTİREN DAVRANIŞ TÜRLERİ	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL	ONAY	İPTAL
AÇLIK GREVİ	20	0	17	0	42	1	51	3	124	3	108	0
ÇETE KURMAK	9	0	0	0	9	13	1	0	1	0	1	0
DİĞER	275	3	142	17	577	74	972	55	1403	68	1163	28
DİĞER MAHKUMLARA BASKI ...	92	2	17	0	78	8	89	3	77	3	105	1
DİSİPLİNİ BOZMA	812	12	596	27	721	52	447	13	378	11	317	10
FİRARA TEŞEBBÜS	65	6	40	1	337	16	670	16	802	21	902	9
GÖREVLİ ME.HAK.MÜES.FİİL..	165	1	81	7	311	20	393	26	423	20	410	17
HIRSIZLIK	9	1	1	0	5	2	12	1	13	0	20	0
İNTİHAR	90	1	18	2	39	2	50	7	38	3	18	2
İZİNSİZ HABERLEŞME	145	0	14	2	53	1	23	1	9	1	28	0
KAMU MALINA ZARAR	170	1	52	3	161	9	349	15	192	4	230	4
KOĞUŞTA KAVGA	760	9	262	13	717	19	1012	26	985	40	1085	32
KUMAR	11	1	2	1	3	0	5	0	6	3	4	1
SARKINTILIK	19	0	11	2	23	0	21	1	27	3	29	0
SAYIM VERMEME	22	0	7	0	9	0	16	0	12	1	7	0
SIYASİ AMAÇLAR	3	0	7	5	40	5	32	0	19	2	21	0
UYUŞTURUCU	50	3	12	2	99	6	131	4	119	5	146	12
YANGIN ÇIKARTMA	5	0	10	2	23	1	19	1	35	4	38	0
YASAK EŞYA	93	5	30	3	202	10	234	10	319	28	217	13
TOPLAM	2815	45	1319	87	3449	239	4527	182	4982	220	4849	129
*30.09.2009 TARİHİ İTİBARIYLA												

Tablo 9

İNFAZ HÂKİMLİĞİ KARARLARINA YAPILAN İTiraz SONUCU ÜST MAHKEMECE VERİLEN KARARLARIN DAĞILIMI												
BAŞVURU ŞİKAYETİN KONUSU	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	KABUL	RED	KABUL	RED	KABUL	RED	KABUL	RED	KABUL	RED	KABUL	RED
CEZAEVİNE KABUL	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU MÜŞAHEDESİ	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	7
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLUNUN İZİNİ	0	2	0	1	0	2	2	1	0	1	0	6
SEVK VE NAKİL	0	2	0	3	1	21	0	23	1	22	0	33
CEZANIN İNFAZI	0	70	2	194	12	135	9	80	1	33	0	23
DİSİPLİN CEZASI	16	287	38	410	20	600	34	1001	161	1936	52	1336
TAHLİYE	0	5	0	2	0	5	0	4	0	2	0	4
EĞİTİM	0	1	0	0	7	6	0	25	1	42	6	93
TEDAVİ	0	6	0	1	0	4	1	0	0	5	0	3
DİĞER	10	94	23	171	98	444	61	461	50	492	31	512
CEZAEVİNE YERLEŞTİRME	2	5	0	1	0	0	1	3	1	0	0	1
CEZAEVİNDE BARINDIRMA	0	3	0	0	0	2	0	1	0	7	1	1
BESLENME	0	1	0	0	0	4	0	0	0	0	1	2
TEMİZLİK	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
SAĞLIK	0	3	0	0	0	2	0	2	0	4	0	5
DIŞARI İLE İLİŞKİ	2	64	14	182	11	440	2	193	3	458	13	139
CEZAEVİNİN İSİTİLMASI	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLUNUN ÇALIŞTIRILMA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
TOPLAM	31	547	77	965	149	1666	110	1794	218	3003	104	2167
*30.09.2009 TARİHİ İTİBARIYLA												

İNFAZ HÂKİMLİĞİ KANUNU

Kanun No. 4675

Kabul Tarihi: 16/05/2001

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 23/05/2001

Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 24410

AMAÇ VE KAPSAM

Madde 1 - Bu Kanunun amacı, infaz hâkimliklerinin kuruluş, görev, çalışma esas ve usullerini düzenlemektir.

Bu Kanun, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik şikâyetleri incelemek, karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz hâkimliklerine ilişkin hükümleri kapsar.

Askeri ceza infaz kurumları ve tutukevlerine ilişkin hükümler saklıdır.

İNFAZ HÂKİMLİKLERİNİN KURULUŞU

Madde 2 - İnfaz hâkimlikleri, Adalet Bakanlığınca Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak, yargı çevresinde ceza infaz kurumu ve tutukevi bulunan ağır ceza mahkemeleri ile coğrafi durum ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak ilçe asliye ceza mahkemeleri nezdinde kurulur. İnfaz hâkimliğinin yetki alanı, kurulduğu yer ağır ceza veya asliye ceza mahkemesinin yargı çevresi ile sınırlıdır.

Gerektiğinde birinci fıkradaki usule göre bir yerde birden çok infaz hâkimliği kurulabilir. Bu durumda infaz hâkimlikleri numaralandırılır.

İnfaz hâkimlikleri, kuruldukları yer adliye binasında görev yapar.

İnfaz hâkimliklerinde bir yazı işleri müdürü ile yeteri kadar personel bulunur.

İNFAZ HÂKİMLERİNİN NİTELİKLERİ VE ATANMALARI

Madde 3 - İnfaz hâkimliğine, atanacakları bölgeye veya bir alt bölgeye hak kazanmış adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca iş ve kadro durumuna göre atama yapılır veya o yerdeki hâkimlerden birine infaz hâkimliği yetkisi verilebilir.

Doğrudan doğruya infaz hâkimi olarak atananların yükselmeleri, müfettiş hal kâğıtları ile çıkardıkları iş miktarına göre Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından yapılır. Yetki verilenlerin bu çalışmaları ise, yükselmelerinde ayrıca değerlendirilir.

İNFAZ HÂKİMLİKLERİNİN GÖREVLERİ

Madde 4 - İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır:

1. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tabi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, tüzük veya yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

4. Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa şikâyet niteliğindeki konular hakkında karar vermek.

5. Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Kanunlarda başka bir yargı merciine bırakılan konulara ilişkin hükümler saklıdır.

İNFAZ HÂKİMLİĞİNE ŞİKÂYET VE USULÜ

Madde 5 - Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu gerekçesiyle bu işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren on beş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir.

Şikâyet, dilekçe ile doğrudan doğruya infaz hâkimliğine yapılabileceği gibi; Cumhuriyet başsavcılığı veya ceza infaz kurumu ve tutukevi müdürlüğü aracılığıyla da yapılabilir. İnfaz hâkimliği dışında yapılan başvurular hemen ve en geç üç gün içinde infaz hâkimliğine gönderilir. Sözlü yapılan şikâyet, tutanağa bağlanır ve bir sureti başvurana verilir.

Şikâyet yoluna, kendisi ile ilgili olmak kaydıyla hükümlü veya tutuklu ya da eşi, anası, babası, ayırt etme gücüne sahip çocuğu veya kardeşi, müdafii, kanuni temsilcisi veya ceza infaz kurumu ve tutukevi izleme kurulu başvurulabilir.

Şikâyet yoluna başvurulması, yapılan işlem veya faaliyetin yerine getirilmesini durdurmaz. Ancak, infaz hâkimi giderilmesi güç veya imkânsız sonuçların doğması ve işlem veya faaliyetin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda işlem veya faaliyetin ertelenmesine veya durdurulmasına karar verebilir.

İNFAZ HÂKİMLİĞİNCE ŞİKÂYET ÜZERİNE VERİLEN KARARLAR

Madde 6 - Şikâyet başvurusu, 5 inci maddede yazılı sürenin geçmesinden sonra veya infaz hâkimliğinin görev ve yetki alanı dışında kalan bir işlem veya faaliyete karşı ya da başvuru hakkı olmayan kimselerce yapılmışsa infaz hâkimi, başvuru dilekçesini esasa girmeden reddeder; şikâyet başvurusu başka bir yargı merciinin görevi içerisinde ise o mercie gönderir.

Şikâyet başvurusu üzerine infaz hâkimi, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karar verir; ancak, gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında resen araştırma yapabilir ve ilgililerden bilgi ve belge isteyebilir; ayrıca ceza infaz kurumu ve tutukevi ile ilgili Cumhuriyet savcısının da yazılı görüşünü alır.

İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir.

İnfaz hâkimi, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 04/04/1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre inceleme ve işlemlerini yürütür ve kararını verir.

İnfaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren bir hafta içinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre acele itiraz yoluna gidilebilir.

İtiraz, infaz hâkimliğinin kurulduğu yer ağır ceza mahkemesine, ağır ceza mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması halinde (2) numaralı daireye yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz.

Madde 7 - Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 116'ncı maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Yukarıda belirtilen disiplin cezaları ve tedbirlere dair kararlar, ilgili kurul veya memurlar tarafından alınır ve infaz hâkiminin onayına sunulur. Kararlar infaz hâkiminin onayından sonra uygulanır. Acil hallerde bu kararlar, ilgili kurul veya memurlar tarafından alınarak uygulamaya konulur ve derhal infaz hâkiminin onayına sunulur.

Geçici Madde 1 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iş ve kadro durumu dikkate alınarak, 2'nci madde hükümlerine göre Adalet Bakanlığınca kurulacak infaz hâkimliklerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır. Bu atamalar yapılıncaya kadar Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yetki ile görevlendirme yapılır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılan işlem veya faaliyetlere karşı ilgili infaz hâkimliğine şikâyet yoluyla başvurulabilir.

Madde 8 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 9 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

